STRIPSCHRIFT

REIST DOOR DE TIJD!

verschijnt
maandelijks
nummer 87
maart 1976
prijs f 2,95

BERT BUS

LUCKY LUKE

SIMPELMAN

STRIPSCHRIFT

maart 1976 nummer 87

uitgegeven door Thespa Uitgeverij, Koninginneweg 164, Amsterdam, tel. 020-79 13 19 voor **Het Stripschap.**
Nederlands Centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij KB 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Abonnementen op Stripschrift die in de loop van het abonnementsjaar worden opgegeven, kunnen slechts voor een gehele jaargang worden afgesloten.

Opgave via giro 20 99 48 t.n.v. Stripschrift, Koninginneweg 164, Amsterdam.

Stripschrift is verkrijgbaar: via een abonnement (jan t/m dec.) à **f 28,50** giro 20 99 48 t.n.v. Stripschrift, Koninginneweg 164, Amsterdam; of via een lidmaatschap/abonnement van het Stripschap à **f 35,—**; giro no. 15 13 000 t.n.v. de penningmeester van het Stripschap te Amsterdam; in de losse verkoop à **f 2,95.**
Houders van een CJP-paspoort kunnen zich bij hun CJP-buro opgeven en betalen de gereduceerde abonnementsprijs van **f 25,50** voor een kalenderjaar.
Lopende (bestaande) abonnementen kunnen niet omgezet worden!

Redactie: Hans van den Boom, Kees de Bree, Rob van Eijck, Wim van Helden, Martin Wassington.
Redactieadres: Postbus 9494, Amsterdam.
Nieuwsredactie: Kees de Bree, Martin Wassington, postbus 9494, Amsterdam.
020/17 13 32 – 18 34 88.
Vaste medewerkers: Domien ten Berge, Har Brok, Reinolt Duerings, Evert Geradts, Nico Noordermeer, Guus Ong.

NIETS UIT DEZE UITGAVE MAG WORDEN VERVEELVOUDIGD EN/OF OPENBAAR GEMAAKT, DOOR MIDDEL VAN DRUK, FOTOKOPIE, MICROFILM OF OP WELKE ANDERE WIJZE OOK, ZONDER VOORAFGAANDE SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN STRIPSCHRIFT EN AUTEURS.

DE VERANTWOORDELIJKHEID VOOR DE GEPLAATSTE ARTIKELEN BERUST BIJ DE AUTEURS.

1. TANGUY EN LAVERDURE
   De verdwenen DC-8
   JIJé-CHARLIER
   Uitgeverij Semic Press

2. SUSKE EN WISKE
   De vinnige Viking
   VANDERSTEEN-STUDIO'S
   Standaard Uitgeverij

3. ASTERIX (1)
   Het Geschenk van Caesar
   UDERZO-GOSCINNY
   Uitgeverij Amsterdam Boek

4. RODERIK (6)
   Amathea
   VANCE–MEYS
   Uitgeverij Impressum

5. TANTE LENY
   Tante Leny exposeert
   REDAKTIE TANTE LENY
   Uitgave Tante Leny

6. ROBBEDOES EN KWABBERNOOT (3)
   Cider voor de Sterren
   FOURNIER
   Uitgeverij Dupuis

7. PRINS VALIANT
   De Hunnenjagers
   FOSTER
   Uitgeverij Semic Press

8. SUSKE EN WISKE (2)
   De mollige Meivis
   VANDERSTEEN-STUDIO'S
   STANDAARD UITGEVERIJ

9. COMANCHE
   Red Dust
   HERMANN-GREG
   Uitgeverij Helmond

10. TOM POESWEEKBLAD(7)
    Een Selectie (uit)
    DE BREE
    Uitgeverij Skarabee

Ook in deze toptien nog de gevolgen van de adempauze die de grote uitgeverijen namen na de enorme stroom najaars/feest-uitgaven. Kortom geen schokkende wijzigingen. Wel konden de weinige nieuwe uitgaven rechtstreeks doorstoten naar de top (Suske en Wiske, Tanguy en Laverdure, en de oude oplaag van Comanche - Red Dust van Helmond Promotion).
Stripschrift blijkt het vertrouwen van haar lezers herwonnen te hebben, want evenals het (december) Asterixnummer ging het (januari) Professorennummer vlotter van de hand dan de laatste tijd met andere nummers het geval was.

MWMGW

Striptoptien 2
Professor Pi 2
Interview Bert Bus 3
De Wraak van Nitokris 9
Het Stripschap 15
Opl. Kent u uw Kuifje? 16
Ong-gezien 18
Postriptum 19
Simpelman 20
Dick Bos 21
Boekbespreking Lucky Luke 23
Punky Punck 25
Boekbespreking Angelface 29
Boeken in 't kort 29
Uit de bladen 30
Nieuws 31
Fanzines & Magazines 32

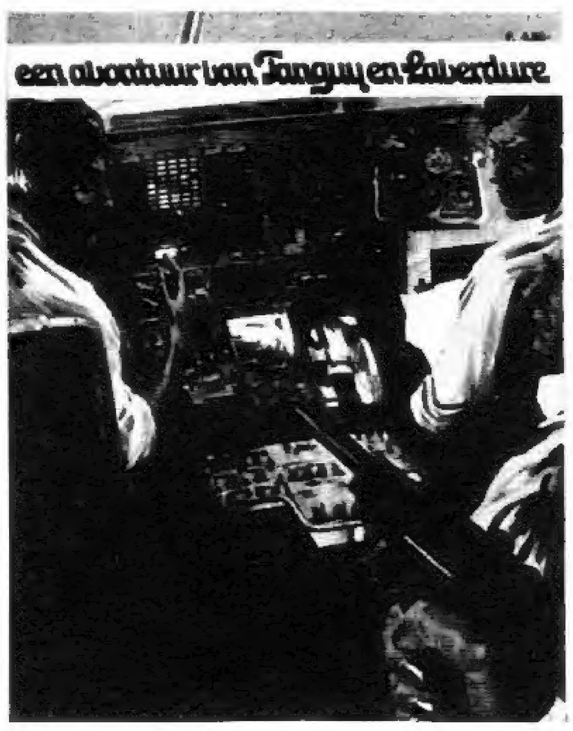

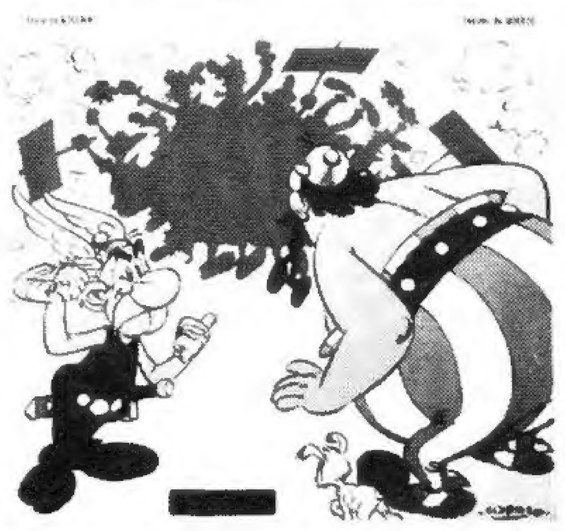

professor pi

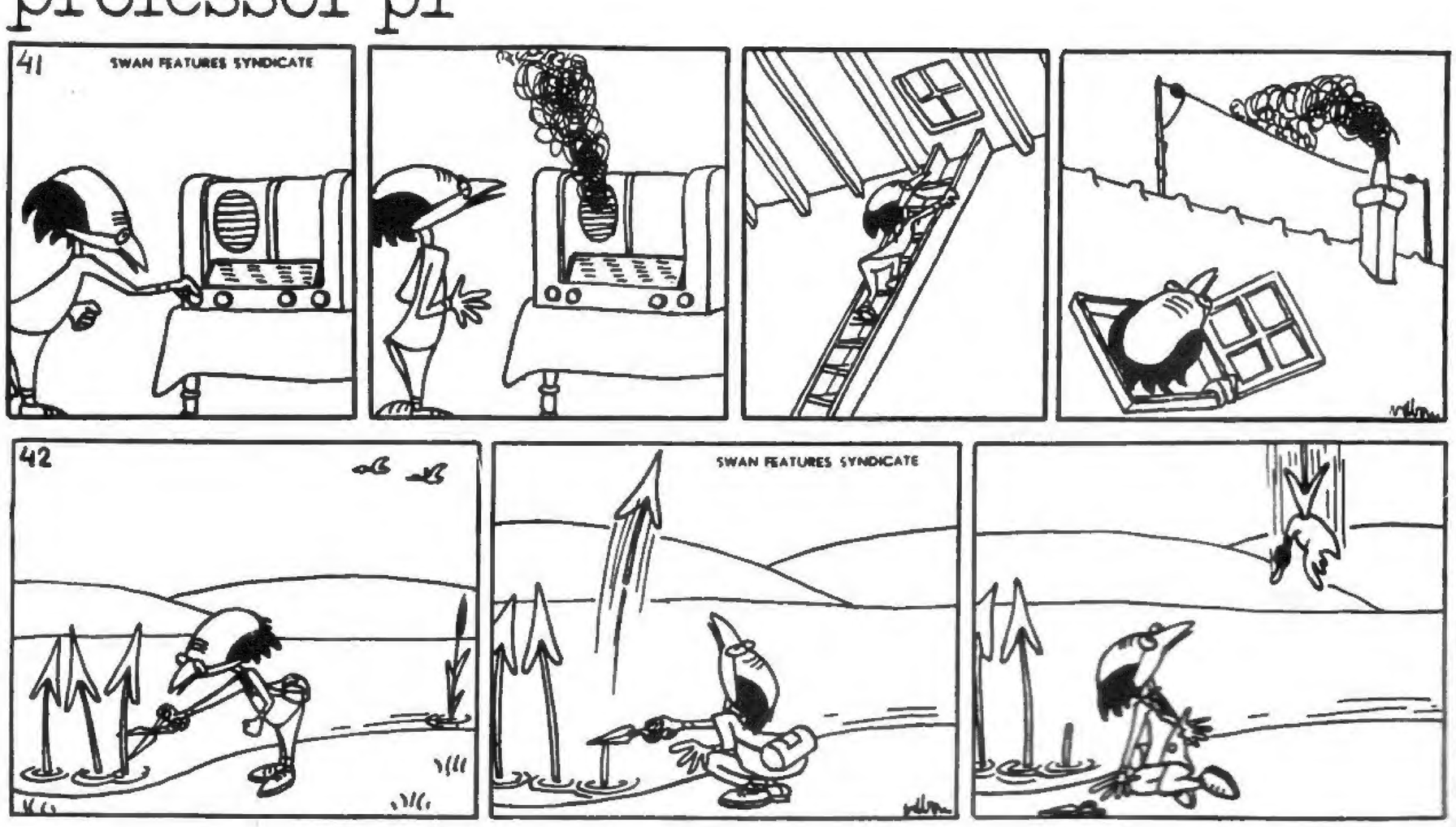

INTERVIEW BERT BUS

Deze maand verschijnt in Eppo een nieuwe strip: Stef Ardoba. Nieuw voor Eppo, maar niet voor striplezend Nederland, want het ex-blad Sjors heeft vorig jaar al een eerste deel van deze science-fictionstrip gepubliceerd. De tekenaar/schrijver van Stef Ardoba is Bert Bus, een man die zich al jarenlang met science fiction en historische strips bezighoudt.
Vlak na de tweede wereldoorlog trad Bert Bus in vaste dienst bij de Spaarnestad en hij is dat sindsdien gebleven. Gedurende al die jaren leverde hij een enorme hoeveelheid illustraties over alle denkbare en ondenkbare onderwerpen af, alsmede een gestage stroom stripwerk.
Aan een vaste hoofdfiguur heeft Bert Bus zich nooit gehouden, mede door de voortdurend wisselende eisen die zijn opdrachtgevers aan zijn striponderwerpen stelden. Toch heeft hij zich met enkele van zijn stripkreaties van de blijvende waardering van grote aantallen stripliefhebbers weten te verzekeren: Olaf Noord en Theban, speciaal voor de jeugdsentimentalisten, en Cliff Rendall (evenals Olaf Noord trouwens) voor de science-fictionliefhebbers. Ook zijn meest recente strip, Stef Ardoba, is bij de lezers in bijzonder goede aarde gevallen, zozeer zelfs dat diens belevenissen - een kombinatie van Bert Bus stokpaardjes: science-fiction en de antieke wereld - in Eppo zullen worden voortgezet.

door Rob van Eijck en Hans van den Boom

Is je nieuwe strip van Stef Ardoba een mengeling van science-fiction en het verre verleden?
B: Ja, precies. Het is een oud thema, zou je kunnen zeggen, maar toch wel gebaseerd op de nieuwste populair-wetenschappelijke boeken die dit thema behandelen en die ik als een soort science-fictionboeken beschouw. Ze zijn er door geïnspireerd, laat ik het zo zeggen.

Hou je alle nieuwe stromingen in de science-fiction nauwkeurig bij?
B: Ik moet tot mijn schande bekennen dat ik de laatste tijd heel weinig science-fiction heb gelezen, ik ben eigenlijk helemaal van de science-fiction af geweest. Het is, zoals je misschien wel weet, altijd mijn hobby geweest om science-fictionboeken te lezen, maar toen ze zo populair werden en voor mij eigenlijk geen nieuwe dingen meer inhielden, ben ik ermee gekapt en heb ik me meer op de zuiver historische onderwerpen gegooid.

Was dat al toen Theban begon?
B: Die science-fiction is voor mijzelf al populair geworden in de tijd dat ik nog op school zat en toen ik bij de oude Spaarnestad begon te werken. Er was toen nog niet veel te krijgen, meestal was dat Amerikaans en Engels werk. In het begin van de vijftiger jaren had je Asimov en Heinlein.

Eigenlijk heb je je met twee tegengestelden beziggehouden, science-fiction en het verre verleden.
B: Ja, dat is een heel dwaze confrontatie tussen antiek en hypermodern, maar ik wil gewoon een periode hebben waarin ik me vrij goed kan bewegen en waarin je niet zo op je vingers gekeken wordt, wèl met een zekere realistische, historische basis, maar waarbij je toch de vrijheid hebt om te fantaseren. Als een verhaal in het heden speelt, dan zit je ontzettend vast aan bepaalde dingen die moeten kloppen, en als je een sf-verhaal gaat maken, heb je ineens een veel grotere vrijheid. Het is hetzelfde als wanneer je een sprookje vertelt.

Het verleden bij Theban was een mengeling tussen enerzijds mythen en sagen en anderzijds een historische achtergrond.
B: Nadat ik op een gegeven moment een aantal Griekse legenden had gelezen, heb ik Theban gemaakt. Ik zag dat allemaal meteen in beelden voor me, zoiets wilde ik tekenen. Ik had natuurlijk ook die Griekse sagen direkt kunnen gaan verbeelden, wat al ontzettend vaak gebeurd is. Maar ik wilde eigenlijk toch een vaste stripfiguur creëren, en dat werd Theban.

Die overgang van science-fiction naar Theban. . .
B: Die is niet plotseling gekomen, want ik heb daar tussenin nog een andere strip gemaakt, Skokan; dat was een probeersel, een eksperiment. Het was eigenlijk een mislukking, want Skokan had zowel balloons als onderteksten en dat was eigenlijk helemaal de bedoeling niet. Het was mijn bedoeling om een balloonstrip te maken, een gagstrip, maar in die tijd wilde men dat niet. Het was net als met de moppen: die kregen een onderschrift, het moest nog een keer extra worden toegelicht. Dus op een gegeven moment kreeg je een nogal dwaas geheel, dat kun je rustig stellen.

Olaf Noord en Theban hadden de tekst onderin de plaatjes en geen balloons. Waarom hadden ze die vorm?
B: Dat was min of meer geba-

Trahaus in telestralen

Bij de Venusianen

:eerd op wat ik bij Hal Foster gezien had. Ik was in die periode echt aan het zoeken: moest ik een balloonstrip gaan brengen of moest ik een strip gaan brengen die van ondertek-sten was voorzien? Je zag in die tijd nog veel strips met onderteksten. Ik kon me toen nooit zo goed verenigen met het feit dat er balloons in een strip staan, dat vond ik altijd ten koste gaan van het plaatje. Maar ik zou nu geloof ik al mijn strips liever zien met een balloon erin. Dat geeft veel meer aktie en ja, vaak zijn die lappen tekst ook ontzettend overdreven. Er wordt vaak iets omschreven, terwijl je het ook af kunt beelden.

Wat is het verschil tussen het werken met tekst onder in de plaatjes en met balloons?
B: Je handelingen verlopen anders met onderschriften, je kunt een aantal handelingen overslaan. Dat kun je met balloon-strips ook nog wel, je hebt evengoed nog de vrijheid om een handeling over te slaan door het kortweg even te vermelden in een blokje bovenin het plaatje: 'Even later' bijvoorbeeld, of: 'Ze stijgen te paard' dat hoef je niet persé uit te beelden. Maar over het algemeen werkt een balloonstrip filmischer.

Is het meer filmische werk fijner om te doen?
B: Ja, zeker. Maar onder één voorbehoud: het gaat wel eens ten koste van de sfeer die een oud verhaal toch wel in zich heeft. Ik denk daarbij aan de spannende jongensboeken die vaak door een beetje overdreven beschrijving van een situatie een enorme sfeer kunnen brengen. In een moderne strip past dat eigenlijk niet zo. Je moet de sfeer nu uitbeelden, maar dan moet je maar afwachten of het overkomt. Als je niet bij machte bent om het te tekenen kun je het door het te beschrijven tóch overbrengen.

Vond je het geen moeilijke overgang om van een technische strip als Olaf Noord over te gaan op een strip als Theban, waar je meer met paarden en landschappen moest gaan werken?
B: Ja, dat zijn twee volkomen verschillende werelden. Maar ja, je moet niet vergeten, dat we niet alleen strips hebben getekend. We hebben eigenlijk altijd alles wat los en vast zat getekend, van een fiets tot een of andere olietanker aan toe; je bent in je tekenloopbaan met alle mogelijke dingen wel eens geconfronteerd geweest. Als ik een moderne strip zou tekenen, een strip die in het heden speelt, en ik zou me van goede dokumentatie voorzien, dan zou dat ook best kunnen. Maar mijn voorliefde gaat uit naar bizarre situaties die oncontroleerbaar zijn. Ik wil gewoon weg uit de situatie waarmee je dagelijks geconfronteerd wordt en ik kan me voorstellen dat er veel lezers zijn die gewoon eens iets anders willen zien dan datgene wat ze dagelijks om zich heen zien.

Een soort escapisme?
B: Ja, dat is het zuiver.

VIRGAN EN RIWAN LOPEN WAT ZE KUNNEN, MAAR DE REUZEN ZIJN SNELLER.
ALS ZE LANGS DE RAND VAN HET BOS KOMEN AANRENNEN, STAAN DE REUZEN HEN DAAR KALM OP TE WACHTEN. RIWAN EN VIRGAN BLIJVEN VERBAASD STAAN, WANT DEZE REUZEN ZIJN GEEN ONBEKENDEN VAN HEN!
HET VOLGEND MOMENT ZIJN OLAF EN DIAL GETUIGE VAN EEN HOPELOOS GEVECHT. HET ZIET ER NAAR UIT, DAT DE MARSMAN VERLOREN IS!
Oergevecht in Science-fiction

ARCHIE: GOOI- EN SMIJTWERK

Ik herinner me een verhaal van Archie dat in de toekomst in Rotterdam speelt.
B: Archie is van oorsprong een Engels idee, overgenomen door Oberon. In het begin hebben Nico van Dam, Harry Balm en ik hem samen getekend. De tekst kwam van de redaktie, dat was een periode waarin mensen op de redaktie teksten gingen schrijven en op die tekst hebben we de eerste verhalen geïnterpreteerd: als het bijvoorbeeld in Londen speelde, maakten we daarvan Rotterdam.

Oervegetatie op een verre planeet

Maar de latere verhalen ben ik zelf gaan bedenken, samen met enkele redaktieleden hebben we geplot en zo zijn de volgende verhalen tot stand gekomen.

Hoe was het om een figuur als Archie over te nemen?
B: Archie was mijn hobby niet, het was nooit mijn hobby geweest, want het was in de eerste plaats allemaal gooi- en smijtwerk. Daar heb ik op zichzelf helemaal geen bezwaar tegen, tegen veel aktie in een strip, maar in Archie gebeuren de onmogelijkste dingen. Bovendien waren die twee jongens die achter hem aan liepen twee van zulke lammelingen, dat was werkelijk verschrikkelijk; die ontplooiden geen enkel initiatief. Ik heb een keer om wille van de seks geprobeerd een van die knapen eruit te gooien en voor hem in de plaats een meisje neer te zetten, dan hadden de meisjeslezers er ook nog wat aan. Maar dat is eigenlijk niet gelukt.

Je hebt dus niet met zoveel liefde aan Archie gewerkt?
B: Ja, toch wel. Als je eenmaal aan het tekenen bent, vind je het toch wel weer leuk, vooral als er veel reacties op komen. En ik moet zeggen, er zijn ontzettend veel gunstige reakties op Archie gekomen en hij had ook een hoge waardering bij het onderzoek. Maar op een relatief lagere leeftijdsgroep dan ik normaal gewend was.

Waren er in het begin nog instrukties om Archie een beetje in dezelfde stijl te houden als de Engelsen het deden?
B: Nee, ik mocht er een volkomen nieuwe figuur van maken. Maar omdat Archie voor de lezers een bekende was, heb ik hem zoveel mogelijk hetzelfde gelaten. Ik had er een totaal andere robot van kunnen maken, maar ja, zelf vond ik het altijd wel een grappige figuur om te zien, een soort speelgoedrobot. In mijn eigen science-fictionverhalen zou ik een dergelijke robot nooit tekenen. En dan die rot-letters op zijn borst, die iedere keer weer

Horror bij Stef Ardoba

getekend moesten worden, terwijl ik helemaal geen letters kán tekenen.

Maar qua thema was het toch wel ideaal, je kon hem in de oudheid zetten en in de toekomst. . .
B: Ja, met die tijdtoren, daar gebeuren de onmogelijkste dingen mee. Die tijdtoren bestond in de Engelse versie al; het is natuurlijk helemaal geen oorspronkelijk idee, want tijdreizen is een uitgekauwd onderwerp.

TIJDREIZEN

In je nieuwe strip gaat dat ook weer gebeuren.
B: Om Stef Ardoba zich te laten bewegen in verschillende dekors die mijn voorkeur heb-

ben, ben ik wel verplicht op de een of andere manier dat vervelende thema van tijdreizen erin te verwerken, maar daar wil ik niet te veel over uitweiden. Hij moet op de een of andere manier naar een andere periode geswitsjt kunnen worden en dat kan naar een parallelle wereld zijn of naar een ander heelal, via een groot gat in dat heelal bijvoorbeeld; als dat van pas komt gebruik ik alle middelen die in de science-fiction gebruikt worden. Het kan best zijn, dat in de toekomst de wereld er ongeveer zo uitziet als hij er in de oudheid uitzag, dat is heel goed mogelijk.

Bij tijdreisverhalen wordt over een heleboel nogal voor de hand liggende problemen gewoon heen gestapt, bijvoorbeeld het spreken van de andere taal. Ga je er iets aan doen om dat soort dingen op te lossen, of stap je er ook gewoon over heen?
B: Ik stap er luchtigjes overheen, want ik geloof niet dat je aan dergelijke dingen te zwaar moet tillen. Stef Ardoba komt in het nieuwe verhaal al heel vlug op Sicilië terecht, in 310 voor Christus. Hij hoort daar Oud-Grieks praten en ik heb dan ook een balloon waarin Oud-Grieks staat. Er wordt verondersteld dat hij dat spreekt, want hij is een man met een klassieke opleiding en we zullen maar aannemen dat hij met dat soort dingen geen moeilijkheden heeft. Het wordt veel te vermoeiend als je dat soort zaken allemaal gaat verklaren.

Je hebt het nieuwe verhaal van Stef Ardoba op een vaste plaats, Sicilië, en in een vast jaar, 310 voor Christus, geplaatst. Geeft dat niet meteen een zekere onvrijheid?
B: Ja, en een hoop research, want hij komt toevallig in een periode terecht - want ik vond het toch wel leuk om mijn verhaal een klein beetje historie mee te geven - waarin Syracuse, het laatste bolwerk van Agathokles, bedreigd wordt door Hamilcar, een Carthaagse generaal. En de stad staat op het punt te vallen. Op dat moment verschijnt Stef Ardoba ten tonele die de toekomst al kent. Hij zal dat natuurlijk niet in details weten, hij weet niet alles precies, maar door een aantal feiten realiseert hij zich waar hij zich bevindt. Hij herkent een aantal punten, hij hoort opmerkingen maken; hij kan zich dus als een ziener opwerpen aan het hof van de tyran Agathokles. Van zijn kennis kan hij gebruik maken en hij is ook van plan dat te doen, want hij begrijpt zelf niet hoe hij in dat tijdperk terechtgekomen is, dat wordt hem pas in de loop van het verhaal duidelijk. Na een aantal afleveringen wordt het duidelijk dat hij een opdracht in het verleden krijgt te vervullen en dat een bepaalde intelligentie buiten hem om iets met hem van plan is zonder dat hij zich daarvan bewust geweest is.

Gaat Stef Ardoba proberen het verleden te veranderen?
B: Hij krijgt de opdracht niets aan het verleden te veranderen, want als je het verleden verandert, verander je ook de toekomst. Hij zal er natuurlijk niet helemaal aan ontkomen, want elke stap die hij doet - dat is een heel bekend achterhaald science-fictionthema - is een verandering in de toekomst: elk grasprietje dat vertrapt wordt heeft zijn gevolgen voor de verdere toekomst. Maar als ik dat soort zaken als het verstaan van de taal en dergelijke dingen tot op de bodem ga proberen te verantwoorden, dan mis ik weer die vrijheid die ik juist probeer te krijgen. Maar ik weet zelf nog niet precies hoe dat verhaal helemaal gaat lopen. Ik heb er met Martin Lodewijk wel eens een gesprek over gehad; Trigië staat al in Eppo, en Luc Orient, en Stef Ardoba zou dan ook weer een science-fictionstrip moeten worden. Maar omdat er nogal wat mensen zijn die destijds Theban een erg leuke strip gevonden hebben, graag zagen dat ik een dergelijk element weer in mijn nieuwe strip zou verwerken, is dat ook gebeurd. Maar met een knipoog naar het science-fictiongebeuren, en dat wordt ook sterker: zo gauw het vervelend begint te worden, switsj ik naar een ander tijdperk. Ik heb er wel hoge verwachtingen van, want er is op het moment niet zoveel op dit gebied. Maar hoe alles zich zal ontwikkelen. . . Ik heb wel een ziener in mijn strip naar voren geschoven, maar die kan toch ook niet in de onmiddellijke nabije toekomst kijken hoe de boel zich zal ontwikkelen. Ik hoop dat Stef Ardoba een sukses wordt. Ik heb er wel vertrouwen in, want er zijn op het moment niet zo erg veel realistische tekenaars in Nederland die dit soort verhalen brengen.

Aardbewoner Ardoba bedreigd

THEBAN, EEN JONGE LEDIËR,
HAD DOOR ZIJN MOED, BEHENDIGHEID EN EERLIJK KARAKTER VELE VRIENDEN GEKREGEN.
TIJDENS EEN SPORTFEEST SLAAGDE HIJ ER IN
HOJA, DE ZOON VAN HET STAMHOOFD,
IN EEN TWEEGEVECHT TE VERSLAAN.

SCIENCE FICTION EN HET OUDE GRIEKENLAND

Is dit verhaal een soort bijeenbrengen van alle elementen waarmee je vroeger hebt gewerkt: science-fiction en het verre verleden?
B: Ja. Dat ik me nogal vastleg door precies de plaats en de tijd te noemen is voor mij niet erg, want mijn hobby is archeologie. Daar doe ik ook daadwerkelijk aan: samen met Nico van Dam - en anderen natuurlijk - zijn we bezig in Velsen een oud Romeins castellum op te graven. Dat doen we met een aantal mensen van de Archeologische Werkgroep Nederland. En die hobby vindt natuurlijk ook zijn weerslag in wat je thuis doet. Vóór de Romeinen zitten de Grieken en de Egyptenaren en over hen heb ik ook heel wat gelezen en materiaal verzameld. Toen ik indertijd de strip 'De slavenkoopman van Pompeï' maakte is die liefde eigenlijk aangewakkerd. Op een gegeven moment ga je je in die materie steeds meer verdiepen en dat resulteert erin dat je ook eens ter plaatse gaat kijken. We zijn in oktober nog eens een keer naar Pompeï en Herculaneum geweest; niet naar Sicilië, ik ben niet verder dan Paestum in Zuid-Italië gekomen. Daar was het voor mij al Grieks genoeg en ik heb daar de sfeer kunnen proeven die je ook in de nieuwe Stef Ardoba-strip kunt vinden.

Is er voldoende bekend over hoe Syracuse eruit gezien heeft?
B: Daar is vrij veel over bekend, afbeeldingen bijvoorbeeld die je in National Geographic Society-bladen ziet, en voor de rest gebruik je de nodige fantasie. Het was een Griekse stad, dus je gaat documentatie verzamelen over Griekse steden. Er bestaat nog vrij veel materiaal van, ook ruïnes zijn er nog voldoende van overgebleven.

Bij Theban heb je mythische en historische elementen samen gebruikt. Was het niet lastig om met deze twee verschillende elementen door elkaar te werken?
B: Ach, dat is niet zo lastig. Je hoeft maar een paar kleine details van een bepaald periode zeker te weten en dan moet je natuurlijk ook weten hoe de kleding en de gebouwen en de schepen en dat soort zaken er allemaal uitzagen; verder doet de fantasie een heleboel. Die stad Irtca bijvoorbeeld heeft helemaal niet bestaan, die kun je op geen enkele kaart vinden, maar ik ben ervan overtuigd dat er steden zijn waar niemand meer van weet dat ze bestaan hebben.

Huckleberry Finn

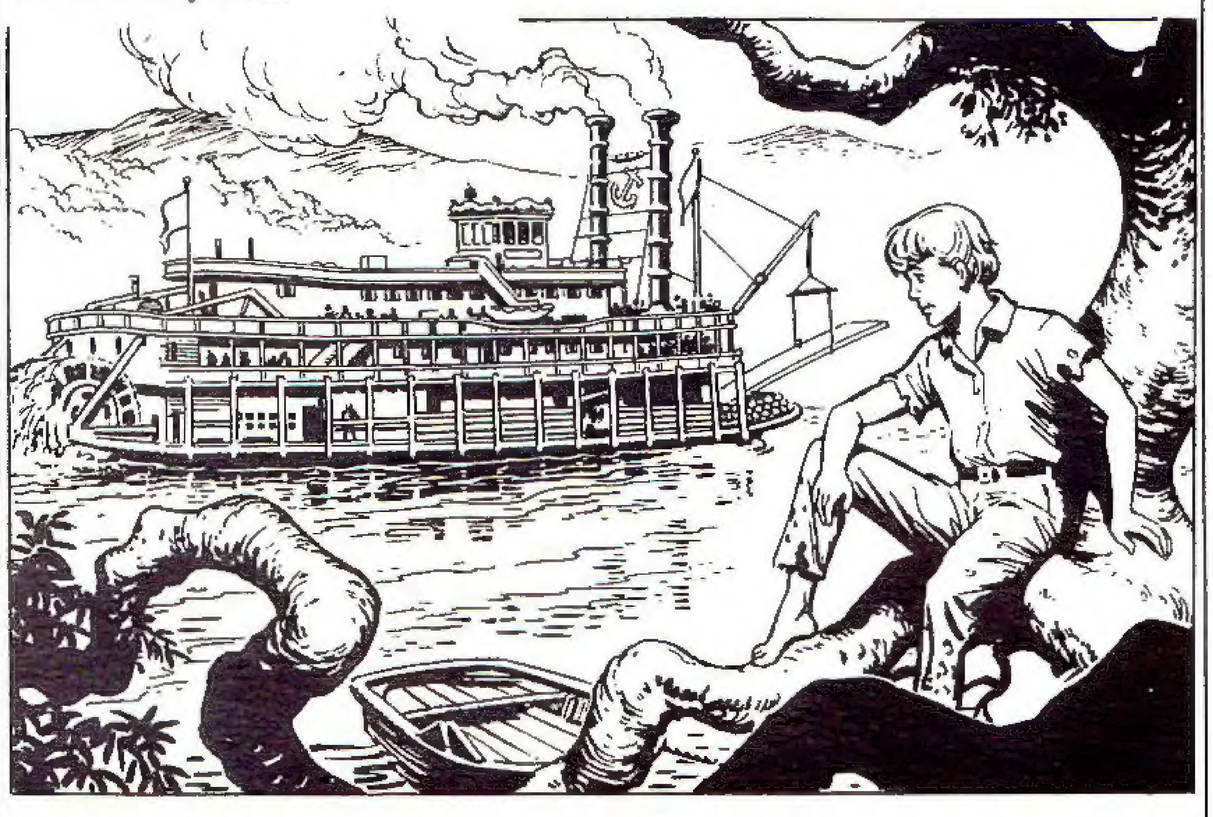

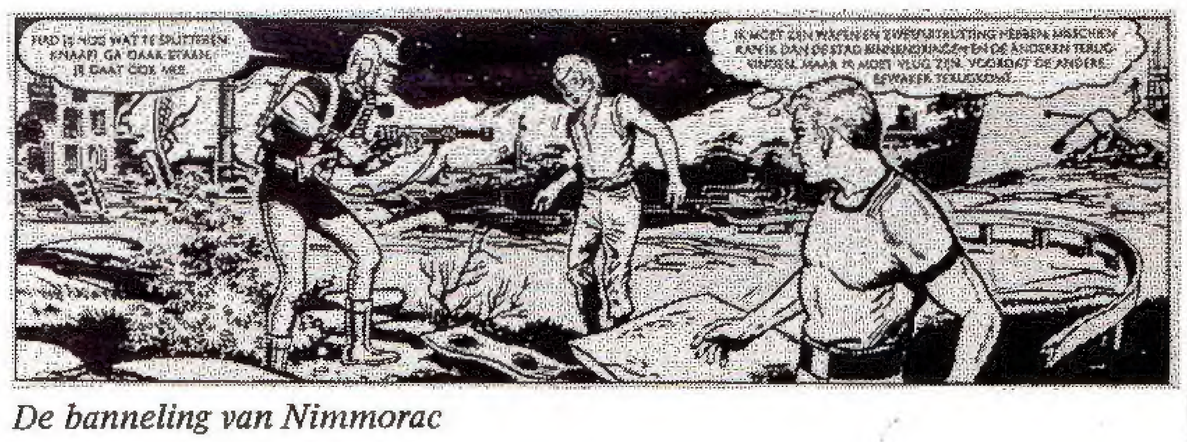

De banneling van Nimmorac

Bij de kleding in Theban wordt ook nogal het een en ander door elkaar gemengd.
B: Ja, daar komt een hoop fantasie bij. Maar dat verhaal is gemaakt volgens de informatie die wij er begin jaren '50 over hadden; de informatie over die Mykeense en Kretensische culturen is inmiddels veel verder gekomen. Net zo goed als we vroeger altijd gedacht hebben dat Troye werd ingenomen door mannen met grote pluimen op hun helmen, maar dat blijkt achteraf helemaal niet waar te zijn, want de stad Troye blijkt ver vóór die tijd dat ze dat soort wapenuitrustingen droegen al te zijn ingenomen. Ik was in die periode ontzettend vrij en ik trek mij er gewoon niets van aan, ik geloof ook niet dat de gemiddelde lezer er wakker van zal liggen of iemand een manteltje aan heeft dat pas honderd jaar later gedragen werd. Het is geen wetenschappelijke informatie voor jongens die precies moeten weten hoe alles vroeger was; het is gewoon een decor, net zoals dat bij de film gehanteerd wordt. Maar ik streef er wel naar -omdat mijn hobby archeologie is- om dat soort dingen zo reëel mogelijk te tekenen, als ik het weet en het bereiken kan.

Jola uit Tina

Je ligt er dus zelf ook niet wakker van dat verschillende dingen in Theban achteraf niet blijken te kloppen?
B: Nee hoor, helemaal niet. Dat vind ik zelfs leuk. Ik vind het ook leuk dat er in Olaf Noord hele stomme fouten blijken te zitten, achteraf. Dat vind ik juist het aantrekkelijke van die oude strips, ze worden er des te aantrekkelijker door. Als je die oude science-fiction-afbeeldingen ziet van 20, 25 jaar geleden, dan worden ze voor mij alleen maar beter te verteren. Ergens zijn ze lachwekkend, het gaat anders werken dan ze bedoeld zijn, maar dat geeft ze juist een extra charme.

Maar bij Stef Ardoba is de dokumentatie dus grondiger?
B: Ja, die is veel grondiger.

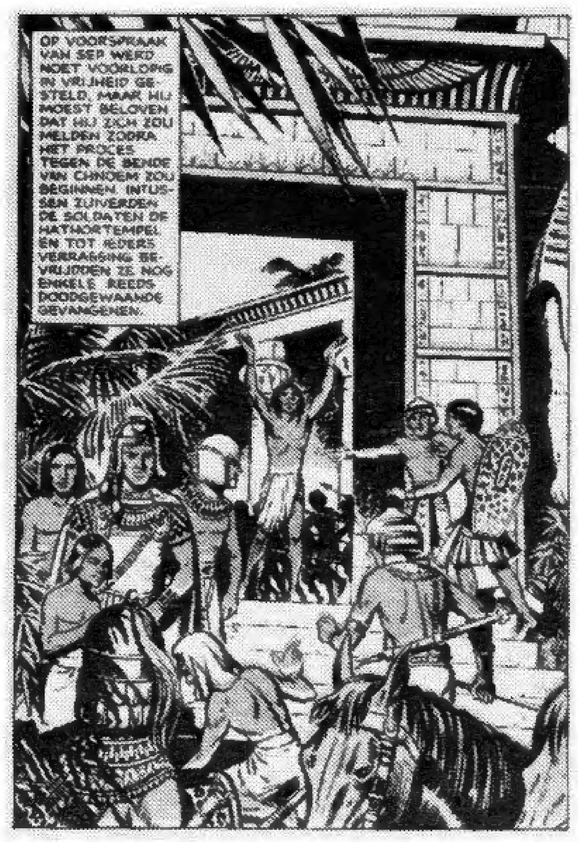
OP VOORSPRAAK VAN SEP WERD MOET VOORLOPIG IN VRIJHEID GESTELD, MAAR HIJ MOEST BELOVEN DAT HIJ ZICH ZOU MELDEN ZODRA HET PROCES TEGEN DE BENDE VAN CHNOEM ZOU BEGINNEN. INTUSSEN ZUIVERDEN DE SOLDATEN DE HATHORTEMPEL EN TOT ALDERS VERRASSING BEVRIJDDEN ZE NOG ENKELE REEDS DOODGEWAANDE GEVANGENEN.
Uit de Gouden Kraag

Je hebt ook een paar verhalen gemaakt die in het oude Egypte spelen, en ook bij Theban speelt het laatste gedeelte zich in Egypte af. Heeft dat je speciale voorkeur?
B: Toen ik die strip aan het maken was, kwam ik erg onder de indruk van een boek dat ik toen net gelezen had, dat was 'Sinuhe de Egyptenaar' van Mika Waltari. Het gekke was dat in dezelfde tijd dat die strip verscheen, Dick Vlottes ook met een strip uitkwam en die stripfiguren hadden twee broertjes van elkaar kunnen zijn. Dat was heel merkwaardig en heel toevallig, want we kenden elkaar toen helemaal niet; we hebben elkaar pas later leren kennen. Zijn strip stond in Olidin, de mijne in Sjors en later zijn we tot onze stomme verbazing tot het besef gekomen dat we een bijna zelfde strip getekend hadden, geïnspireerd door het lezen van hetzelfde boek. Je gaat je dan verdiepen in een bepaalde periode van de geschiedenis en dat wil je dan ook verwerken in je verhaal. Er is niet zoveel informatie over die periode en datgene wat dan op een gegeven moment precies in jouw kraam te pas komt, wil je er ook graag in verwerken. Zo werkt Hal Foster trouwens ook.

AMERIKAANSE INVLOED

Heb je invloeden van Hal Foster, van Prince Valiant?
B: Prince Valiant vind ik een weergaloos mooie strip, prachtig getekend, ik kan die strip voor me nemen en dan rustig uren lang die platen bekijken, want ik vind dat weergaloos. Ik erger me alleen aan de kuiten van die jongens, maar dat is het enige wat ik er op tegen heb. En qua verhaal is het vaak weinig spannend.

Je invloed is over het algemeen Amerikaans?
B: Ja, ik ben een groot bewonderaar van de Amerikaanse strips. De komische Amerikaanse strips van vroeger vind ik ook erg fijn, omdat ze, hoewel ze niet zo puntgaaf zijn als de Europese strips, een beetje naïef zijn, soms klungelig, maar je ziet dat er een méns achter de tekeningen zit. Het is niet alsof het uit een automaat komt.

En verder vooral science-fiction strips?
B: Flash Gordon, uiteraard. Raymond vind ik een geweldige tekenaar, nog steeds, ook al zijn die tekeningen melodramatisch. Die man tekent zeer sfeervolle platen en geweldig mooie vrouwen.

Flash Gordon is je voorbeeld geweest?
B: Ja, ik heb er heel veel naar gekeken. Elke tekenaar kijkt, elke schilder kijkt. Als je op een eenzaam eiland zou zitten, zou je praktisch geen ontwikkeling doormaken. Je móet je oriënteren op datgene wat er verschijnt en dan zul je ongetwijfeld hier en daar wat overnemen.

Er zijn ook tekenaars die zeggen: ik lees met opzet geen andere strips, om niet beïnvloed te raken.
B: Nou, dat vind ik erg hoogdravende ideeën. Het moet eventjes bij een vluchtige kennismaking blijven en dan moet je weer verder gaan.

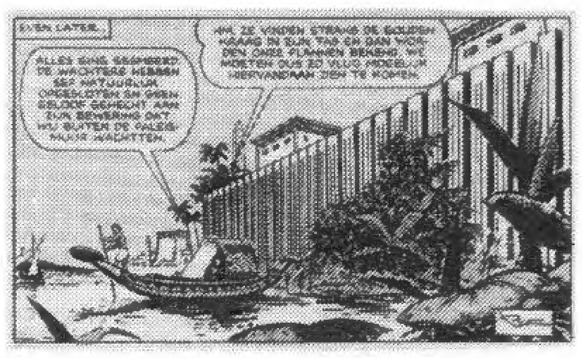
EVEN LATER...
ALLES GING GESMEERD DE WACHTERS HEBBEN GEEN MISTRAUEN OPGESLOTEN EN GEEN BLOOD GEVREGT AAN ZIJN BEWERING DAT WIJ BUITEN DE PALEIS MUUR WAGHTTEN.
HM, ZE VINDEN STRAKS DE SCHIJF MAAR IN SLIK, TEN OPEN WORDEN ONZE FLANKEN BEDREIGD. WE MOETEN DUS ZO VLUG MOGELIJK HERVANDAAN ZIEN TE KOMEN.
Uit de Gouden Kraag

Ben je nog door andere Amerikanen beïnvloed, voor zover ze hier te krijgen waren?
B: Er was praktisch niets te krijgen, ik kreeg op de Spaarnestad alleen maanden later de beduimelde exemplaren van Flash Gordon; er waren soms hele stukken uitgeknipt. Dat zat je dan te bewonderen tot en met, daar was je eerlijk gezegd helemaal kapot van. Dat heeft me ook direkt geïnspireerd tot het maken van Olaf Noord. Olaf Noord is een totaal andere figuur, hè. Later krijgt hij Dial aan zijn zijde, omdat je toch een tegenhanger moet hebben en ja, je kunt moeilijk een oud mannetje naast hem zetten; en ga je een jongetje naast hem zetten, dan kun je daardoor ook weer een beetje vreemde verhouding krijgen. Dus het werd automatisch een mooie vrouw, ook om het vrouwelijke aspect in de strip te brengen.

Ze komt wel overeen met Dale van Flash Gordon, in zoverre dat ze voortdurend uit de moeilijkheden geholpen moet worden en zich voornamelijk angstig door het verhaal voortbeweegt.
B: Ja, inderdaad. Het is een klier van een meid eigenlijk. Maar ja, dat is het bekende thema uit de vijftiger jaren.

Heb je ook invloed ondervonden van de Belgische strip?
B: Ik heb ze wel bekeken, ik heb Robbedoes gelezen. Elke keer vloog ik op woensdag naar de kiosk om Robbedoes te halen, toen ik nog op school was. Dat was in de tijd dat de verhalen van Jan Kordaat er in stonden en die werden onder de les stiekem gelezen. Ik vond in die tijd de Belgische strips erg leuk. Er stonden toen, in '48 of '49, ook veel Amerikaanse strips in Robbedoes, zoals Brick Bradford, wat ik een fantastisch goede strip vond, met absurde ideeën. Daar heb je weer dat absurde, dat vreemde, wat mij geweldig boeit. Ik vond de humoristische strips toen ook erg leuk, maar mijn voorkeur is altijd uitgegaan naar de realistische strips, ik ben een groot bewonderaar van goedgetekende naturalistische strips.

Welke bijvoorbeeld?
B: Modesty Blaise bijvoorbeeld, daar kan ik werkelijk bij zwijmelen, om het een beetje gek uit te drukken. Dat is weer uit de Engelse hoek, hè. Maar ook Belgische strips zijn wel goed hoor. De Alex-boeken vind ik erg fijn, de verhalen zijn hier en daar een beetje drakerig, maar de lokatie vind ik geweldig en de dokumentatie is fantastisch. En ook de boeken van Mortimer en Blake vind ik ontzettend spannend; die zijn vaak niet meer afgestemd op de jonge lezers, maar dat hoeft ook niet bij een realistische strip. Maar ik vind niets zo erg als wanneer het kind een strip ontnomen wordt, als een strip die oorspronkelijk voor kinderen bedoeld is, voor volwassenen gaat worden. En dat zie ik de laatste tijd nogal eens gebeuren, dat het kind een strip ontnomen wordt; hij wordt gemaakt voor het kind, maar gewaardeerd door de volwassene.

Slavenkoopman van Pompeï

VERSCHILLENDE LEEFTIJDSGROEPEN

Houd je er bij het maken van je strips rekening mee dat je voor een bepaalde leeftijdsgroep zit te werken?
B: Ja. Ook voor mijn eigen leeftijdsgroep, dat zijn de vierenveertigjarigen en zo. Eigenlijk maak ik hem voor mezelf en dan hoop ik dat de rest meekijkt.

Maar bij Archie voel je duidelijk dat het voor een andere leeftijdsgroep bedoeld is.
B: De handelingen die in Archie voorkomen zijn eigenlijk zo ontzettend naïef dat je niet kunt verwachten dat bij een volwassene serieus de rillingen over het lijf zullen lopen, als hij zoiets leest.

Ik bedoel eigenlijk meer in het taalgebruik of bepaalde morele beperkingen die je jezelf oplegt.
B: Archie staat op een gegeven moment bomen om te hakken; dat is iets wat me moreel vreselijk tegen de borst stuit, daar kan ik me helemaal niet mee verenigen. Aan de andere kant kun je geweld niet helemaal uit de weg gaan. Je kunt wel een strip maken die suikerzoet en poeslief is, waarin geen klap uitgedeeld mag worden, maar dan kun je er donder op zeggen dat je er een groot stuk spanning uit weghaalt.

Theban in de haven

Waren je strips voor Tina niet zoiets?
B: Nancy Drew was geen verhaal van mij, dat verhaal was door de Spaarnestad aangekocht en daar heb ik een strip van gemaakt. Daar kwam uiteraard ook wel geweld in voor, maar dat bleef meestal meer beperkt tot diefstal van voorwerpen, dan dat er echt in gehengst werd. Die andere strip voor Tina, Jola, was science-fiction, maar dat was voor de science-fictionliefhebbers geen sukses. Het gekke was dat het toch een vrij hoge kijkdichtheid had in de Tina en bovendien was het de eerste nederlandse strip in Tina. Die strip ging over een soort ruimterace tussen twee ruimteschepen.

Waarom was die strip voor science-fictionliefhebbers geen sukses?
B: Hier had je typisch een strip waarbij je min of meer gedwongen werd een bepaald cliché te volgen van wat je aan de hand van onderzoeken op je tekentafel kreeg. Men had behoefte aan een bepaald soort strip en dat was een meisjesstrip waarin meisjes dingen doen die meisjes leuk vinden: winkelen bijvoorbeeld en gekke kleren aantrekken en dat zijn dingen die eigenlijk moeilijk te verbinden zijn met science-fiction.

KLEUR EN ZWART/WIT

Teken je je strips op het moment op kleur?
B: Stef Ardoba teken ik op kleur, maar ik zou hem het liefst op zwart/wit tekenen. Ik zie strips liever in zwart/wit, of in het oude rode kleurtje met dat grijze filtertje, zoals in Olaf Noord en Theban. Als je op kleur werkt, breng je er minder zwart in en minder arceringen. Ik heb steeds weer de neiging mijn strips te ver uit te werken; dat is mijn zwakke punt waarschijnlijk, dat ik soms té veel uit wil werken. Ik moet tegen mezelf zeggen: nou moet je er afblijven en het volgende plaatje gaan maken. Maar dat komt ook door mijn voorliefde voor zwart/wit, ik zou graag al mijn strips in zwart/wit willen zien.

Kan de kleur niet erg veel bijdragen aan de sfeer?
B: Dat kan natuurlijk, als het goed gedaan wordt. En ik moet zeggen, de laatste tijd wordt het vrij goed gedaan, maar het is wel eens anders geweest. Ik zou al mijn strips wel zelf willen inkleuren, maar dat kan natuurlijk niet altijd en ik moet zeggen dat het op dit moment erg goed gedaan wordt.

Geef je er kleuraanwijzingen bij?
B: Vaak wel, ja. Als er bijvoorbeeld nieuwe figuren in het verhaal komen, die twee of drie afleveringen verderop terugkomen, dan doe ik daar vaak een transparantje bij met kleuraanwijzing.

Ook wel eens aanwijzingen voor de sfeer?
B: Ja, maar meestal probeer ik dat al in mijn tekeningen te leggen en dan komt die sfeer meestal wel over bij degene die het moet inkleuren. Als je iedere keer kontakt moet opnemen met de mensen die het inkleuren, dan voelen zij zich in hun kreativiteit beknot en ik kan me voorstellen dat het voor hen ook een beetje frustrerend zou werken.

Theban op Kreta, in gevecht met de Minotaurus

Zijn er ook historische kleuraanwijzingen nodig?
B: Tja, je kunt zeggen: die Griekse soldaten droegen bronzen schouderplaten en kurassen en bronzen helmen, die waren dus een beetje koperkleurigbruin. Maar die zullen ook wel eens een andere kleur gehad hebben; ze zullen ook wel eens leren schouderplaten gedragen hebben. Ik geloof dat je de vrijheid moet hebben om dat niet helemaal model te maken; het was vaak zo dat de soldaten hun eigen uitrusting min of meer maakten, het was niet allemaal uniform, zoals dat tegenwoordig gebeurt. Zo'n harnas mag er best eens een beetje klungelig uitzien. Het gebeurt me ook wel eens per ongeluk, dat ik het niet goed teken; maar juist het feit dat het er een beetje belabberd uitziet geeft een sfeer van echtheid.

deadline in de knoop komt?
B: Nou nee, hoor. Tot nu toe is het altijd nog in orde gekomen. Mijn verhalen hebben soms onbevredigende eindes, ze lopen soms af terwijl er eigenlijk geen goed slot aan zit; dat is een paar keer gebeurd. Maar achteraf heb ik er geen spijt van, want een verhaal dat afloopt zonder dat het een gesloten geheel geworden is, houdt toch een vraag over en dat is juist de hele trend van mijn verhalen: dat het geheimzinnig is. En daarom mag de lezer soms zelf het einde bedenken. Met Cliff Rendall is dat buiten mijn schuld gebeurd omdat de redaktie op een gegeven moment een andere formule ging invoeren en Cliff Rendall, hoewel hij goed liep, wilde vervangen door een ander verhaal. Dan moet je ineens binnen drie weken een verhaal waarvan je nog dertig afleveringen gepland hebt, beëindigen en dat kan dan een onvoldaan slot worden.

Heb je altijd op deze manier gewerkt, zonder volledig uitgewerkte verhalen?
B: Ja, zo heb ik altijd gewerkt. Zo blijft voor mijzelf de aardigheid er ook in. Een stuk onzekerheid in je werk vind ik toch wel aantrekkelijk.

Kun je door deze manier van werken het karakter van je hoofdfiguur gemakkelijk een andere richting opsturen?
B: Ja, we hebben het nog helemaal niet over het karakter van Stef Ardoba gehad. Tot op heden is hij helemaal geen knaap die iets bijzonders gedaan heeft, hij is toevallig getuige geweest en eigenlijk een min of meer onbelangrijke aanwezige geweest bij de gebeurtenissen rondom hem. Ik wil hem wel wat meer karakter geven, maar ik wil dat ook niet overdrijven. Hij is tenslotte gewoon een avonturier en ik geloof ook niet dat je die karakters zo ontzettend moet toespitsen. Ik geloof niet dat ik dat moet doen, en misschien kàn ik het ook niet.

Theban op Kreta

VERHALEN ZONDER EINDE

Heb je het nieuwe verhaal van Stef Ardoba van tevoren helemaal uitgeplot?
B: Nou stel je me een heel moeilijke vraag. Ik heb de basis van het verhaal wel, maar welke ontwikkelingen het zal nemen is voor mij net zo'n groot raadsel als voor de lezer. Het is voor mij de meest aantrekkelijke manier om zo te werken, ik ben zelf nog benieuwd hoe het afloopt.

Is er geen gevaar voor dat je op een gegeven moment met de

Theban in Egypte

Welke kant zal hij opgaan? De wat gebruikelijker held die over weinig kwalijke eigenschappen beschikt, of ga je meer de moderne trend volgen van de held die ook eigenschappen heeft die niet helemaal in orde zijn?
B: In dit nieuwe verhaal is Stef

Ardoba af en toe erg bang en dat laat ik ook duidelijk merken. Hij geeft af en toe wel eens een klap, maar ik wil gedurende het hele verhaal zoveel mogelijk vermijden dat hij zelf aan een gevechtshandeling meedoet. Ten eerste voelt hij zich natuurlijk niet betrokken bij het tijdperk waarin hij verzeild is geraakt, hij heeft geen voorkeur voor een van beide partijen. Hij zal waarschijnlijk wel eens een keer voor zijn leven moeten vechten, dus dan móet hij wel, maar hij kiest niet bewust de zijde van bijvoorbeeld Agathokles, hoewel hij wel in diens dienst komt. Het is zo dat er achter Ardoba een veel belangrijker figuur staat, die

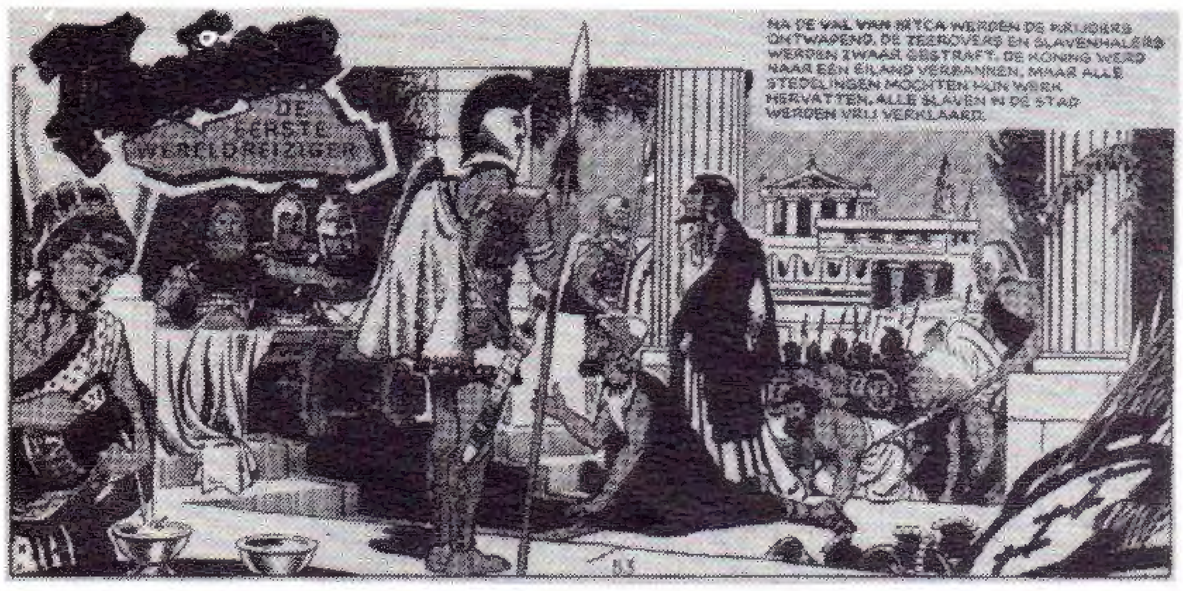
DE EERSTE WERELDREIZIGER
NA DE VAL VAN ITACA WERDEN DE KRIJGERS ONTWAPEND. DE TEERLOVERS EN SLAVENHALERS WERDEN ZWAAR GESTRAFT. DE KONING WERD NAAR EEN EILAND VERBANNEN, MAAR ALLE STEDELINGEN MOCHTEN HUN WERK HERVATTEN. ALLE SLAVEN IN DE STAD WERDEN VRIJ VERKLAARD.

Het kwaad gestraft

ook al in het eerste verhaal aan het woord is geweest: Carom. Hij komt terug en neemt bij de beslissende gebeurtenissen het heft in handen. Het is dus een vervolg op het eerste verhaal, daar ontkom je niet aan, want in het eerste verhaal zijn verschillende vragen niet beantwoord. Dit nieuwe verhaal is een op zichzelf staand geheel, maar met een verbintenis met het vorige verhaal, zodat bepaalde dingen, die daarin niet helemaal uit de verf gekomen zijn, toch nog beantwoord worden.

EIGEN SCENARIO'S

Heb je altijd al je scenario's zelf geschreven?
B: Ja, allemaal, op één uitzondering na, dat was Huckleberry Finn. Ik kreeg op een gegeven moment het verzoek van de redaktie om Huckleberry Finn te verstrippen en ik vertaalde het boek en distilleerde er elke week een aflevering uit. Bepaalde dingen konden niet, zoals een man die in een doodkist lag waarin een geldschat verborgen was. Dat was te gek, dat mocht niet. Voor de rest heb ik hier en daar wat ingekort, omdat het te langdradig was voor een strip en ik heb er ook een paar dingetjes bij verzonnen, maar verder is het helemaal het verhaal van Mark Twain. En Nancy Drew voor Tina was van een Amerikaanse schrijfster, het was oorspronkelijk een boek. De teksten voor de strip werden door een vertaalster opgesteld, dus dat ging weer even anders dan bij Huckleberry Finn.

Hoe is het om van een bestaand boek een strip te maken?
B: Dat is wel leuk, ik geloof dat je dat best meer kunt doen. Er bestaan ontzettend goede boeken die erg leuk zouden zijn om te verstrippen, maar er zijn natuurlijk ook erg goede boeken die onmogelijk te verstrippen zijn, omdat de aktie en het filmische effekt erin helemaal ontbreken.

Is het voor een tekenaar toch niet leuker om zelf zijn plot en teksten te bedenken?
B: Ja, uiteindelijk wel. Voor iedere tekenaar die zelf kan schrijven lijkt het me leuker om alles in eigen handen te houden. Maar ja, ik verouder natuurlijk ook en er zijn bepaalde trends van schrijven die weer totaal anders zijn dan zoals ik vroeger strips schreef. Soms zie je bepaalde dingen niet en daar moet je echt op gewezen worden door andere mensen; dan neem ik dat ook graag van ze aan.

Heb je ook wel eens voor iemand anders geschreven?
B: Samen met Nico van Dam heb ik zes jaar lang Woep en Wap gemaakt en dat was een ongelooflijk leuke tijd. We hebben al die jaren samen gewerkt bij de Spaarnestad en zoiets komt bijna niet voor, dat mensen zó lang met elkaar werken. Toen ik bij de Spaarnestad kwam, als jong tekenaartje, zat er al een oudere tekenaar en ik kwam als leerling bij hem werken. Na een half jaar kwam Nico van Dam en langzamerhand is de studio uitgegroeid. Een aantal jaren later kwam Harry Balm er bij, die zit er nu ook al zo'n twintig jaar. Je durft tegenwoordig haast niet meer te zeggen dat je zó lang bij één bedrijf werkt. . . Vroeger was het een grote staat van dienst als je een aantal jaren bij hetzelfde bedrijf had gewerkt, maar tegenwoordig kijken de mensen daar anders tegenaan; men vindt dat het niet van ondernemingszin getuigt als je zolang bij één bedrijf gewerkt hebt. Maar ze vergeten dat je, als je eenmaal ergens je draai hebt gevonden, niet verplicht bent om weg te gaan; ik heb hier altijd erg prettig gewerkt en ik kon het werk doen dat ik wilde. Het bedrijf heeft altijd goed gebruik gemaakt van onze diensten, gezien de waarderingscijfers van de strips.

Heb je er nooit over nagedacht om freelance te worden?
B: Ja, daar denkt iedere tekenaar wel eens over na. Maar ja, of je nu in vaste dienst bent of freelance, je moet tòch werken. Een tekenaar wordt nooit rijk; nou ja, een enkeling. . .
Een aantal freelance-tekenaars loopt zich waarschijnlijk te pletter op het feit dat ze een vrijheid denken te hebben die ze eigenlijk niet hebben, want je moet kontinu werken, of je nou vrij bent of niet. Je moet een bepaalde produktie halen en daarvoor moet je toch weer op je stoel gaan zitten. Striptekenen wordt door een hoop mensen onderschat, die denken

DE SOLDAAT DIE TEN VAL WAS GEBRACHT, ZETTE WOEDEND DE ACHTERVOLGING IN. TOT ZIJN SCHRIK ZAG THEBAN DAT DEZE DENDEROGEN OP HEM WON!

Theban in gevaar

dat het een soort luxe hobbybaantje is, maar het is werkelijk ontzettend zwaar werk. Het is ontzettend visueel, er is altijd wel haast bij en elk moment kun je afgekraakt worden; je bent ontzettend kwetsbaar. Er zijn mensen die vier of vijf pagina's per week kunnen tekenen, maar bij een realistische strip is dat praktisch onmogelijk; en daarbij schrijf ik dan ook nog zelf de tekst, dus ik kom meestal niet verder dan twee pagina's per week.

Wat zijn de minder leuke dingen bij het tekenen?
B: Tja, de strip heeft een steeds terugkerende regelmaat, weinig afwisseling. Bij illustreren kun je nog eens lekker eksperimenteren, je kunt andere technieken toepassen, je kunt eens met kleur werken. Bij een strip zit je altijd vast aan het maken van een zwart/wit pagina in dezelfde stijl, je moet steeds dezelfde figuren tekenen.
Het moeilijkste moment van het tekenen is voor mij altijd het potloden; sommige tekenaars vinden dat het fijnste, maar ik vind dat altijd net zoiets alsof je een ei uit moet broeden. Ik vind dat ontzettend moeilijk. Bij het inkten is het altijd net alsof je je helemaal ontspant. Het komt bij het inkten ook voor dat ik op het laatste nippertje nog even een stand wijzig of een kop verander. Rotsachtige landschappen met subtropische bossen en moerassen vind ik heerlijk om te tekenen, ik zou eigenlijk altijd wel van dat soort achtergronden willen tekenen. Die voorliefde heb ik overgehouden uit de tijd dat ik ontzettend veel naar de Tarzan van Hogarth keek, dat vond ik geweldig, die beetje barokke manier van tekenen.

SJORS VERDWENEN

Wat vind je van het verdwijnen van Sjors, als iemand die altijd voor Sjors gewerkt heeft?
B: Ik vond het ontzettend jammer dat Sjors - de náám Sjors vooral - moest verdwijnen. Je moet niet vergeten, ik las Sjors al toen ik nog heel klein was, in de jaren dertig; eerst de Sjors van Branner en later de hele fijne Sjors van Frans Piët. Dat was altijd erg leuk en ja, ik heb zelf altijd voor dat blad gewerkt, ik ken de hele geschiedenis, ik ben er altijd bij betrokken geweest. En dan zie je zo'n blad eigenlijk zonder meer verdwijnen. Ik ben het langst met Sjors verbonden geweest, maar ik heb er verder helemaal geen zeggenschap in gehad. Tja, ik ben alleen maar de man die een produkt maakt en of dat nou voor Eppo of voor Pep of voor Sjors is. . . Ik vind het ontzettend jammer dat het gebeurd is, maar daarom kan Eppo heus wel een goede naam blijken te zijn in de toekomst.

Wat is de reden, denk je, van het verdwijnen van Sjors?
B: Nou kom je met vragen die eigenlijk buiten mijn terrein liggen. . . Ik heb er natuurlijk wel eens over nagedacht, maar dit zijn vragen die je eigenlijk op de redaktie zou moeten stellen. Mijn idee was het in ieder geval niet. En ik ben er - misschien is het een kortzichtig of verwrongen denkbeeld - van overtuigd dat Sjors in de toekomst terugkomt. Als er maar genoeg gekken zoals ik in blijven geloven.

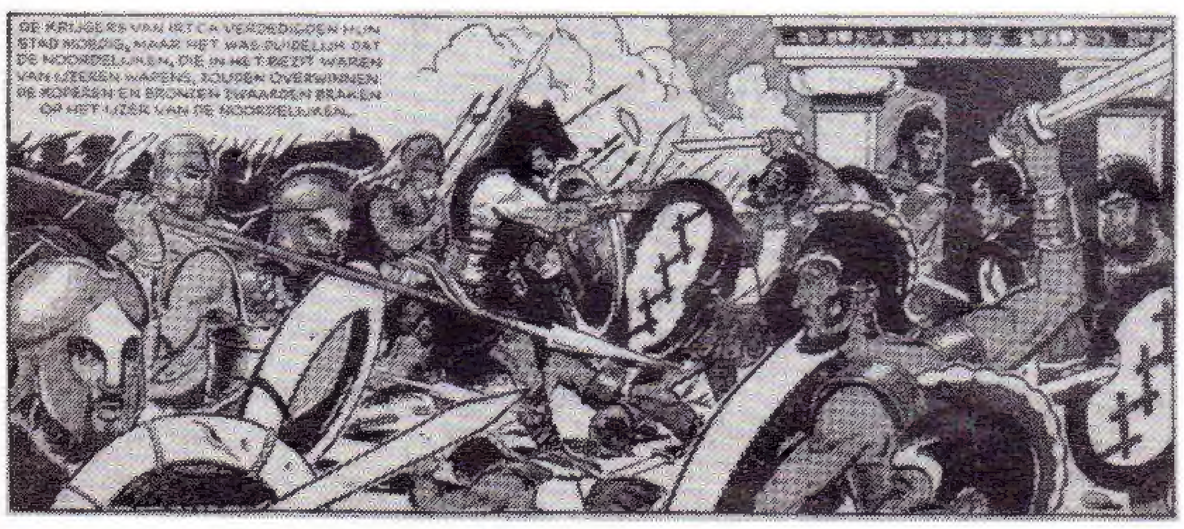
DE KRIJGERS VAN ITACA VERDEDIGDEN HUN STAD MOEDIG, MAAR HET WAS DUIDELIJK DAT DE NOORDELINGEN, DIE IN HET BEZIT WAREN VAN IJZEREN WAPENS, ZOUDEN OVERWINNEN DE KOPEREN EN BRONZEN SWAARDEN BRAKEN OP HET IJZER VAN DE NOORDELINGEN.

Episch gevecht in het oude Griekenland

DE WRAAK VAN NITOKRIS

SOMMIGE EGYPTENAREN, DIE IN DE BUURT VAN DE PYRAMIDEN VAN GIZEH WONEN, BEWEREN DAT ZE IN HELDERE NACHTEN DE SCHIM VAN DE EGYPTISCHE VORSTIN NITOKRIS HEBBEN GEZIEN...

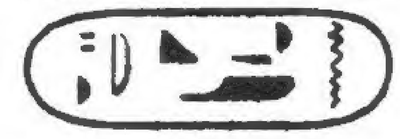

ROND DEZE KONINGIN HANGT EEN WAAS VAN GEHEIMZINNIGHEID. DE VORSTIN LEEFDE IN DE TIJD DAT DE EGYPTISCHE BESCHAVING OP ZIJN HOOGTEPUNT STOND...

EENS, OP EEN DAG 4000 JAAR GELEDEN...

HÈ! FATOESA! BEN JIJ AL IN DIE NIEUWE HERBERG GEWEEST?

NEE! DE EIGENAAR KOMT VAN SAMOS. JE WEET DAT IK NIET OP BUITENLANDERS GESTELD BEN.

INDERDAAD. OMDAT DE EGYPTENAREN NIET ZO OP BUITENLANDERS GESTELD ZIJN TREKT DE HERBERG WEINIG KLANTEN. MAAR... DANKZIJ DE KNAPPE EN LIEVE DOCHTER VAN DE HERBERGIER VERANDERT DAT.

ER KOMEN STEEDS MEER KLANTEN EN DE HERBERGIER WORDT EEN RIJK EN BELANGRIJK MAN.

OP DIE DAG GAAT NITOKRIS, ZOALS HAAR NAAM WAS, MET EEN SLAVIN NAAR DE NIJL OM LOTUSBLOEMEN TE PLUKKEN.

KIJK EENS! WAT EEN ENORME GIER!

VLUG! HET WATER UIT! DAT VRESELIJKE BEEST BLIJFT HIER PAL BOVEN ZWEVEN!

DE GIER MAAKT STEEDS KLEINERE KRINGEN EN SCHEERT DAN IN DUIK-VLUCHT OMLAAG. ANGSTIG VLUCHTEN NITOKRIS EN HAAR SLAVIN HET RIET IN.

MAAR DAN...

KIJK! HIJ PIKT DIE SANDAAL MEE DIE IK NET VERLOOR!

GELUKKIG MAAR! IK DACHT DAT HIJ ONS ZOU AANVALLEN. WEET JE WAT? IK NEEM DIE ANDERE SANDAAL MEE ALS AANDENKEN.

ENIGE TIJD LATER WORDT IN HET ZUIDEN VAN HET EGYPTISCHE RIJK EEN RECHTSPRAAK IN DE OPENLUCHT GEHOUDEN. OOK DE KONING IS AANWEZIG...

WAT EEN GEWELDIGE GIER! HE! HIJ HEEFT IETS IN ZIJN BEK..!

DE VOGEL DAALT TOT VLAK BOVEN DE KONING. HIJ LAAT HET VOORWERP VALLEN EN VERDWIJNT DAN PIJLSNEL...

BIJ OSIRIS! WAT EEN SIERLIJK SANDAALTJE. DE GIER BRENGT ONS GELUK. DEZE SANDAAL MOET DUS IETS BETEKENEN... WIE KAN MIJ DAT UITLEGGEN?

HET IS EEN WENK VAN OSIRIS, O MACHTIGE FARAO! DIT SCHOEISEL IS VAN UW TOEKOMSTIGE GEMALIN...

DE HOGEPRIESTER HEEFT GELIJK. LAAT ONMIDDELLIJK NAAR HAAR ZOEKEN!

EN AL GAUW WORDT DOOR HET HELE RIJK GEZOCHT NAAR DE EIGENARES VAN DE SANDAAL...

MAAR...

WE HEBBEN HET HELE LAND AFGEZOCHT, O FARAO. HELAAS... DE VROUW VAN WIE DEZE SANDAAL IS WOONT HIER NIET.

EN TOCH MOET ZE GEVONDEN WORDEN! DAAROM ZAL IK ZELF ALLE STEDEN VAN MIJN RIJK AFREIZEN!

EN ZO KOMT DE FARAO IN DE STAD WAAR NITOKRIS WOONT...

BIJ HATHOR! WAARSCHUW VLUG NITOKRIS! ZIJ WORDT ONZE KONINGIN, WANT EEN GIER HEEFT HAAR SANDAAL MEEGENOMEN!

AL GAUW HOORT DE FARAO DAT HET MEISJE GEVONDEN IS. HIJ HAAST ZICH NAAR DE HERBERG, WAAR NITOKRIS VERBAASD DE PRACHTIGE STOET ZIET NADEREN...

... EN NIET LANG DAARNA RIJDT ZIJ MEE OP DE VERGULDE WAGEN VAN DE FARAO. ZIJ ZAL MET HEM GAAN TROUWEN.

VEEL GELUK VOOR ONZE KONINGIN!

NITOKRIS IS VEEL GELUKKIGE JAREN EEN GOEDE KONINGIN VOOR HAAR VOLK. MAAR...

DE FARAO HEEFT MET HET OUDE GEBRUIK GEBROKEN. HIJ HAD MET EEN VAN ONZE DOCHTERS MOETEN TROUWEN.

EEN AANTAL EDELEN NEEMT HET DE FARAO KWALIJK DAT HIJ MET EEN BUITENLANDSE IS GETROUWD...

DE WROK GROEIT UIT TOT HAAT EN NIET LANG DAARNA WORDT DE KONING LAFHARTIG VERMOORD.

NA ZEVENTIG DAGEN ROUW WORDT HET GEBALSEMDE LICHAAM IN DE WESTELIJKE BERGEN BIJGEZET. IN GROTE GETALE WOONT HET VOLK DE BEGRAFENIS VAN HUN GELIEFDE KONING BIJ.

EN NITOKRIS TREURT NOG LANG BIJ HET GRAF.

VAARWEL, MIJN KONING. IK ZAL SPOEDIG VOLGEN NAAR HET RIJK DER DODEN. MAAR EERST KOMT MIJN WRAAK NOG.

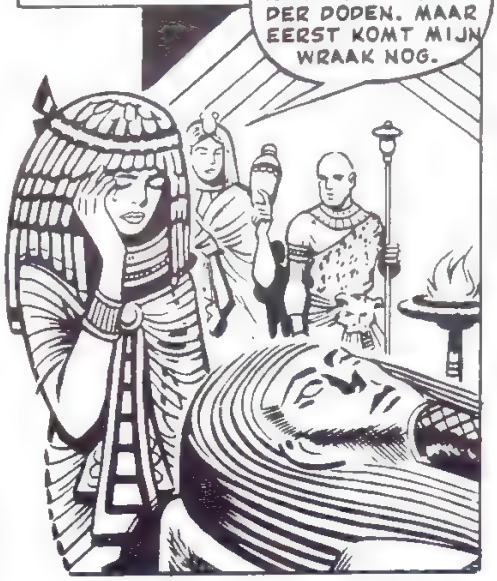

DE KONINGIN LAAT EEN BOUWMEESTER EEN PYRAMIDE BOUWEN MET EEN ONDERAARDSE ZAAL VOOR FEESTELIJKE BIJEENKOMSTEN.

INTUSSEN WIJDT NITOKRIS AL HAAR AANDACHT AAN HET LAND, DAT ZE ZO BEKWAAM BESTUURT, DAT ZE NOG HOGER IN AANZIEN STIJGT. IEDEREEN BEWONDERT DE EENZAME KONINGIN.

ALS DE STAATSZAKEN ZIJN AFGEHANDELD GAAT ZE VAAK NAAR DE BOUW VAN DE PYRAMIDE KIJKEN. JARENLANG WERKEN ER DUIZENDEN SLAVEN AAN. GROTE BLOKKEN STEEN WORDEN ERVOOR OVER DE NIJL UIT HET ZUIDEN AANGEVOERD EN OP ELKAAR GEZET.

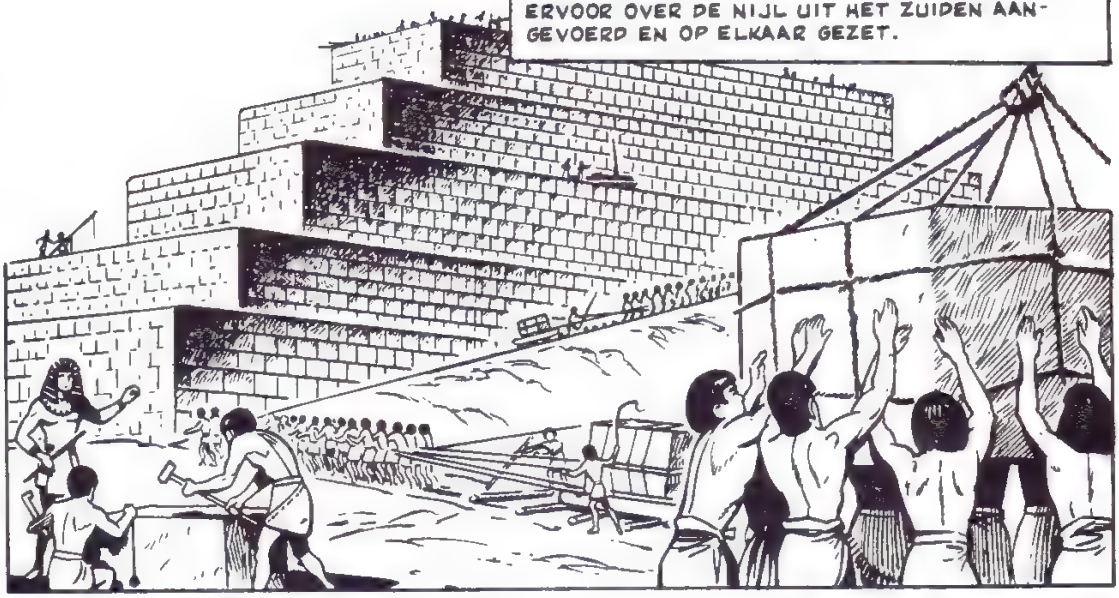

ALS DE PYRAMIDE EINDELIJK KLAAR IS, WORDT IN DE GRAFKAMER EEN GRANIETEN SARCOFAAG GEPLAATST...

DE MOORDENAARS VAN DE FARAO BEKLEDEN INTUSSEN NOG HOGERE POSTEN. MAAR TROUWE ONDERDANEN HEBBEN NITOKRIS VERTELD WIE DE SAMENZWEERDERS WAREN.

OM DE VOLTOOIING VAN DE PYRAMIDE TE VIEREN GEEFT DE KONINGIN EEN GROOT FEEST IN DE ONDERAARDSE ZAAL. IEDEREEN DIE BIJ DE MOORD OP DE FARAO WAS BETROKKEN, WORDT UITGENODIGD. EN TE LAAT BEMERKEN ZE DAT NITOKRIS HEN IN DE VAL HEEFT GELOKT...

OP HET HOOGTEPUNT VAN HET FEEST VERLAAT NITOKRIS DE ZAAL EN OPENT TWEE KOLOSSALE DEUREN.

OP DIT OGENBLIK HEB IK JAREN GEWACHT! NU KOMT DE WRAAK OP DE FARAO!

MET DONDEREND GEWELD OVERSPOELT EEN ENORME WATERMASSA PLOTSELING DE FEESTVIERDERS. ZE KUNNEN NIET MEER ONTSNAPPEN. NIEMAND WIST DAT NITOKRIS STIEKEM EEN ONDERAARDSE KANAAL VAN DE NIJL NAAR DE ZAAL HAD LATEN GRAVEN.

DE KONINGIN HAAST ZICH NAAR EEN HOGER VERTREK EN WERPT ZICH DAAR IN EEN GROOT VUUR, DAT ZE UREN TEVOREN AL HAD AANGESTOKEN.

MAAR NITOKRIS WERD NIET VERGETEN. HONDERDEN JAREN LATER SPRAK MEN NOG STEEDS MET ONTZAG OVER HAAR. EN NU, NA DUIZENDEN JAREN, LEEFT ZIJ NOG STEEDS VOORT IN OUDE LEGENDEN.

EINDE

WALT DISNEY'S

Donald Duck

NR. 14

presenteert

EEN EXTRA DIK NUMMER!

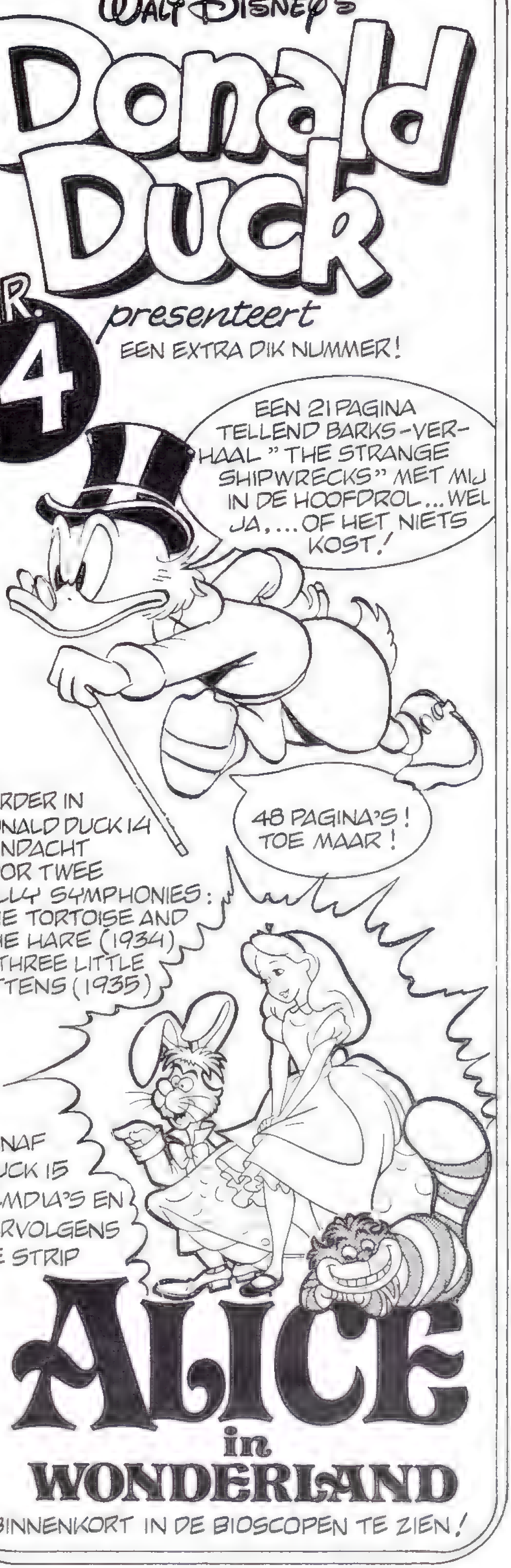
EEN 21 PAGINA TELLEND BARKS-VERHAAL "THE STRANGE SHIPWRECKS" MET MIJ IN DE HOOFDROL... WEL JA,... OF HET NIETS KOST!
48 PAGINA'S! TOE MAAR!

VERDER IN DONALD DUCK 14 AANDACHT VOOR TWEE SILLY SYMPHONIES: THE TORTOISE AND THE HARE (1934) & THREE LITTLE KITTENS (1935)

VANAF DUCK 15 FILMDIA'S EN VERVOLGENS DE STRIP

ALICE in WONDERLAND

BINNENKORT IN DE BIOSCOPEN TE ZIEN!

BINNENKORT IN HET EPPO THEATER

DE LEUKEBROEDERS

EEN NIEUWE GAG-STRIP VAN PECO.

PLAATS VAN HANDELING: EEN KLOOSTER

IN DE HOOFDROLLEN:

HET STRIPSCHAP

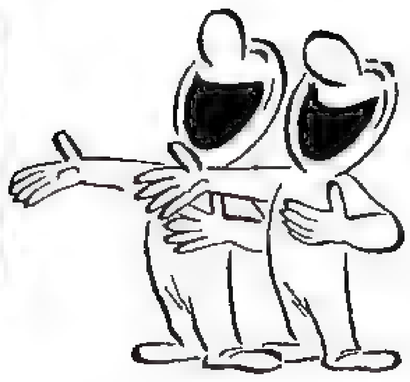

nederlands centrum voor belangstellenden in strips

POSTBUS 11335, AMSTERDAM-1000.

HET BESTUUR VAN HET STRIPSCHAP
Secretariaat: Postbus 11335, Amsterdam 1000
Martin Wassington, voorzitter, tel. 020-171332
Har Brok, secretaris, tel. 020-250975
Wil Soyer, penningmeester, tel. 020-166113
Kees Helderman, tel. 020-168214
John van der Mark, tel. 020-935310
Hans Stoovelaar, tel. 02975-61112
John Willemse

TAAKVERDELING IN HET BESTUUR
De kaarten zijn geschud, de taken zijn verdeeld:
MARTIN: voorzitter/redaktie Stripschrift
HAR: sekretaris/tentoonstellingen
WIL: penningmeester/kalender
KEES: ledenadministratie/veilingen
JOHN vd MARK: SDCN/filmotheek
HANS: spec. aanbiedingen/Stripschappagina
JOHN WILLEMSE: evenementen/stripdagen.

AGENDA
24 april Apeldoorn - algemene ledenvergadering/ruilbeurs
19 juni Wassenaar - ruilbeurs/filmvoorstelling
18 september Gouda - Achtste stripdag, motto 'Louter Kabouter'
6 november Breda - ruilbeurs
11 december Amsterdam - algemene ledenvergadering/ruilbeurs/veiling.

TERUG VAN WEGGEWEEST
De bekende plakboekjes zijn er weer! Formaat als voorheen oblong 24,5 x 17 cm., omvang als voorheen 40 blz. = 80 paginas, kleur als voorheen roodachtig.
De prijs moest door de sterk gestegen papierprijzen en porto kosten tot onze spijt omhoog.

PANDA'S STRIPKATALOGUS 1976
Alhoewel aangekondigd voor december 1975, bericht Hans Matla, dat de uitgave vertraging heeft ondervonden en dat de katalogus nu begin april uitkomt. Nog even geduld dus.

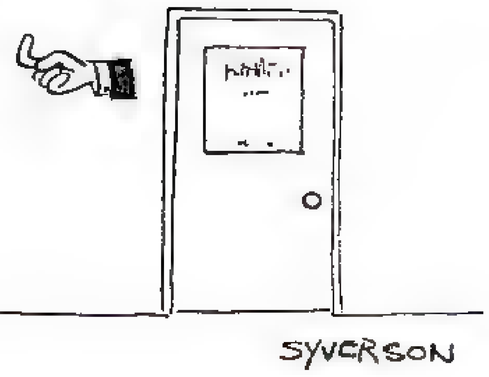

SPECIALE AANBIEDINGEN
Vanaf nu wordt er een onderscheid gemaakt in prijzen voor Abonnees van Stripschrift en prijzen voor Leden/Abonnees.

Ook zal er een aparte prijs worden genoemd voor het afhalen (op ruilbeurzen en stripdagen b.v.) van artikelen, waar hoge portokosten op drukken.

De Bommelpoppen en Stempeldozen zijn bijna uitverkocht, terwijl van de Tom Poesuitgaven set D kompleet of los alleen nog voor Leden/Abonnees verkrijgbaar is.

ALLE aanbiedingen zijn vanaf nu uitsluitend te bestellen via giro 3291121 ten name van de penningmeester van Het Stripschap te Uithoorn.

	Leden/ Abonnees	Abonnees
Panda's Stripkatalogus 1976	24,–	30,–
Bommelpoppen (afgehaald)	20,–	25,–
Stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B) in dozen van 12. Niet los verkrijgbaar, prijs 1 serie	17,50	20,–
(afgehaald)	15,–	17,50
Tom Poes boekuitgaven, tot op heden 12 boekjes: MV-5/6/7/8/10/14/16/17/21/22, per boekje	3,50	4,25
Set A/B/C/E/F, per set	6,–	7,50
MV-9/13, per boekje	3,50	–
Set D, per set	6,–	–
Plakboekjes, per 4 stuks	6,75	7,75
(afgehaald)	4,25	5,25
Map met 12 grote (21 x 29 cm) tekeningen van Peter van Straaten	4,80	6,–
Ridder Roodhart	4,45	4,95
Grote Pyr	4,45	4,95
Johnny Goodbye	4,45	4,95
Het Parool Sportkwartet, getekend door Dick Bruynesteyn	3,25	4,25
Het Parool politieke kwartet van Frits Behrendt	3,25	4,25

(Hans Stoovelaar)

Opsturen in envelop aan:

STRIPSCHRIFT

Antwoordnummer 7015 Amsterdam-1007
Postzegel plakken hoeft niet.

Ondergetekende abonneert zich op Stripschrift met ingang van 1 januari 1976.

En ontvangt als welkomstgeschenk:
☐ **De avonturen van Tom Poes, set . . . . . .**
☐ **De Bovenbazen van Marten Toonder**

Naam: . . . . . .
Adres: . . . . . .
Plaats: . . . . . .

Handtekening: . . . . . .

OPLOSSING KENT U UW KUIFJE ?

door Har Brok

3

Met groeiende verbazing heb ik de antwoorden op *Kent u uw Kuifje? 3* in Stripschrift 85 zien binnendruppelen. Wat een liefde sprak daaruit, wat een energie, maar vooral wat 'n ontstellende deskundigheid op een zo onbelangrijk gebied van het leven! Het begint erop te lijken dat we maar officiële diploma's moeten gaan invoeren voor deze zo specifieke tak van wetenschap: bijscholingskursussen, Teleacuitzendingen, een eigen vakblad, een beschermde titel. . .

Alle gekheid op 'n stokje, het komt erop neer dat er uitstekende antwoorden zijn binnengekomen op de Kuifje-prijsvraag. Zo, en nu maar vlug de kluis geopend en over naar de juiste antwoorden.

1. De eerste vraag was kennelijk een binnenkomertje en werd door alle inzenders juist beantwoord: de persoon uiterst rechts op het plaatje werd door iedereen herkend als de gepensioneerde ambtenaar *Aristides Rapier*, die in zijn vrije tijd - en dat is voor zo iemand nogal wat - onvrijwillige donateurs voor zijn portefeuilleverzameling werft. Een beminnelijk maar evengoed toch niet te vertrouwen personage.

2. Eveneens een haast niet te missen opgave was de vraag naar de meest volledige tekst van de Juwelenaria, zoals Bianca Castafiore die in de avonturen van Kuifje ten gehore brengt. Het verst komt ze in *De 7 Kristallen Bollen* op blz. 11 als ze optreedt in het Brusselse Music-Hall-Palace: *A-a-a-ha 'k lach ziende hoe mooi ik ben in dees spiegel. Haaaa 'k lach. Ben jij 't Mar-ga-re-ta. Antwoord antwoord antwoord antwoord snel. Neen! Neen! 'k herken je niet meer.* Ze wordt dan onderbroken door Bobbie. Ernst Pommerel wijst er terecht op dat ze in *De Zaak Zonnebloem* op blz. 52 een unieke kans krijgt om klaar te komen, omdat Kuifje in de opera van Szohôd Bobbie de mond gesnoerd heeft. Hergé heeft het echter kennelijk niet zo gewild. Van de hier gegeven tekst komen diverse varianten voor. Daarover kunnen we het later nog wel eens hebben.

3. Een probleem voor mijzelf was ook de vierde vraag naar de uitvindingen en ontwerpen van Professor Zonnebloem. Het zijn er zoveel en soms ligt het auteurschap ervan zo onduidelijk, dat ik deze vraag maar ben gaan beschouwen als een tweede selektie voor de inzenders die op gelijke hoogte eindigden. De meest volledige opsomming is naar mijn mening als volgt:
Onmiddellijk bij zijn introduktie laat Zonnebloem ons kennismaken met een nieuw model gasgenerator, een klerenborsteltoestel, een klapbed en een soort kleine duikboot 'door een electrische motor gedreven en van zuurstofvergaarbakken voorzien' en bovendien van een rookproducerende installatie, waarmee men zijn positie kan aangeven (*De Schat van Scharlaken Rackham*: 6-8 en 33). Op de laatste blz. van *Kuifje en Het Zwarte Goud* komen daar nog 2 noodgedwongen vindingen bij, tabletten om de haargroei van Jansen en Jansens te doen stoppen en een produkt om de uitwerking van de tabletten nr. 14 te neutraliseren. Een probleem vormen de vindingen in verband met de maanreis en sommige slimmeriken hebben er zich dan ook vanaf gemaakt door 'alles in verband met de maanreis' te antwoorden. Ik geef het rijtje vindingen, waarvan Zonnebloem aanwijsbaar de geestelijke vader is: de proefraket X-FLR 6 voortgedreven door zowel een kern- als een reaktiemotor, voorzien van hittebestendig zonnebloemoliet en ook nog uitgerust met een lange-afstands destruktor (*Raket*: 15-16 en 33). Vervolgens zijn meesterstuk, de maanraket voorzien van speciaal gevormde slaapbritsen, van een assimilatiesysteem (een soort luchtsluis) en een stuursysteem dat meteorieten ontwijkt (*Raket*: 35, 58 en 45, *Mannen*: 14). Daarnaast werden in verband met de maanreis nog genoemd het stralingsvrije pak van Bobbie, de ruimtepakken met plexiglas helm en de maanwagen. Bepaald gevaarlijk spel speelt hij met zijn toestel dat door middel van supersonische golven op afstand glas en porselein breken kan in *De Zaak Zonnebloem*. Het blijft echter de vraag of Zonnebloem wel de geestelijke vader van dat apparaat genoemd mag worden; op blz. 23 immers laat Leslie E.Simon in *German Research in World War II* op fig. 69 er een voorloper van zien. *Cokes in Voorraad* blz. 29 en 61 toont ons nog een nieuw stuursysteem om rolschaatsen te testen én een paar gemotoriseerde rolschaatsen. Alsof dit alles niet genoeg is komt hij in *De Juwelen van Bianca Castafiore* (48-50) nog eens met de Supercolor-Tryfonar, een toestel voor kleurentelevisie. Ook de witte roos met de toepasselijke naam 'Bianca' (blz. 20) moet met name genoemd worden. Buiten beschouwing bleef natuurlijk het album *Kuifje en het Haaienmeer*, iets dat voor de echte kenners vanzelfsprekend was.

4. Ook de verklaring voor Haddocks opmerking over de 'goede roséwijn' van Senhor Oliveira da Figueira in *Cokes in Voorraad* blz. 22 bleek een probleem omdat de oplossing ervan niet ekspliciet door Hergé gegeven wordt. Toch waren er wel goede beantwoordingen. De zaak zit zo: in *Kuifje en Het Zwarte Goud* komt Kuifje op blz. 40 Oliveira da Figueira tegen en deze vindt dat hun weerzien gevierd moet worden en zegt: 'Daar moet op gedronken worden! Je wilt toch wel een glas wijn met me drinken. . . Jawel. . . Een wijntje uit het heerlijk zonneland, Portugal! ' (blz.41). Hij schenkt dan een rose-kleurige vloeistof uit een typisch rosévormige fles. Ik citeer voor de essentie nu verder de oplossing van Ernst Pommerel: 'Ik neem aan dat Kuifje kapitein Haddock, die na op pag.3 verdwenen te zijn op pag.54 weer ten tonele wordt gevoerd, na afloop van het avontuur het een en ander verteld zal hebben over wat er tijdens zijn afwezigheid gebeurd is. Haddocks' belangstelling kennende, zal hij details als de wijn die Senhor Oliveira Kuifje schonk niet gemakkelijk vergeten'.
Zo zit dat.

5. Merkwaardigerwijs heb ik met deze vraag nogal wat inzenders werk bezorgd; keurige lijsten van alle vermommingen van Kuifje, van alle personen waarvoor hij aangezien wordt, maar daar ging het niet om. Slechts driemaal treedt Kuifje op onder een bewust gekozen pseudoniem en wel in *Kuifje en Het Zwarte Goud* op blz.43 als *Alvaro* en veel eerder in *De Sigaren van de Farao* op blz. 26 als *Beh-Behr*. Slechts één inzender, namelijk Arie Verhoeve, ontdekte het pseudoniem *Koifkov* (*Sovjetunie* blz.117)! Het antwoord *Ahmed* dat vaak gegeven werd is naturlijk niet juist, omdat die naam geen pseudoniem is waarachter Kuifje zich verschuilt.

6. Geen problemen. Het is inderdaad die vreselijke drein die ik me uit mijn jeugd herinner als *Mama 'k wil e man he! . . . Wat voor 'n man, me liefste kind? . . .*, te vinden in *Kuifje en Het Zwarte Goud* op blz. 42.

7. Een moeilijke vraag kennelijk, maar hoe simpel is het antwoord te vinden. Het gaat dus om het laatste boek dat Kuifje gelezen heeft en wat doe je dan? Je pakt het laatstverschenen album en gaat terugbladeren en vindt niets. Niet getreurd, je pakt het album dat

daarvóór verschenen is en wat zie je daar op blz. 43 van *De Juwelen van Bianca Castafiore*: Kuifje zit onmiskenbaar te lezen in *L'ile (au) Tre(sor)*, hier

beter bekend als *Schateiland* van R.L.Stevenson, dat zonder twijfel Hergé's inspiratiebron is geweest voor *De Schat van Scharlaken Rackham*. Zie overigens ook een identieke mening van Claude le Gallo in *Phénix* nr.4 (1967) blz.9.

8. Geen problemen wederom. Het gaat inderdaad om de foute naam *Jansen* voor Van Kampen op blz. 7 van *Cokes in Voorraad*. Het wordt trouwens

onderhand wel tijd dat Casterman daar eens wat aan doet. Wie voelt er iets voor een bedrijfsbezetting?

De Sigaren van de Farao op blz. 27: in 1976 is dat allemaal veel gemakkelijker; je pakt dat bewuste album en op blz. 29 zie je dat achter die sluiers Jansen en Jansens schuilgaan. Al met al een uniek feit en de meeste inzenders was dat natuurlijk niet ontgaan.

11. Ook deze vraag bleek een vraag voor beginners. In het album *De Najavallei* van Jo, Suus en Jokko treedt op blz. 1 e.v. de Maharadja van Gopal op en een persoon met dezelfde naam kan men ook in *De Juwelen van Bianca Castafiore* regelmatig aantreffen in verband met Bianca Castafiore. Deze opvliegende Indiër heeft haar een kostbare diamant geschonken en zou volgens de kranten met haar verloofd zijn (blz. 17, 28 en 44).

9. De enige 2 plaatsen waar Kwik en Flupke te zien zijn in de avonturen van Kuifje zijn op blz. 1 van *Kuifje in Afrika* en op blz. 20 van *De Geheimzinnige Ster*. Onjuist zijn persé de twee jochies die aan het eind van *De 7 Kristallen Bollen* voorkomen.

10. Al in 1933 schreef *Le petit 'vingtième'* in het nr. van 8 juni een prijsvraag uit naar de identiteit van de gesluierde Arabische vrouwen die optreden in

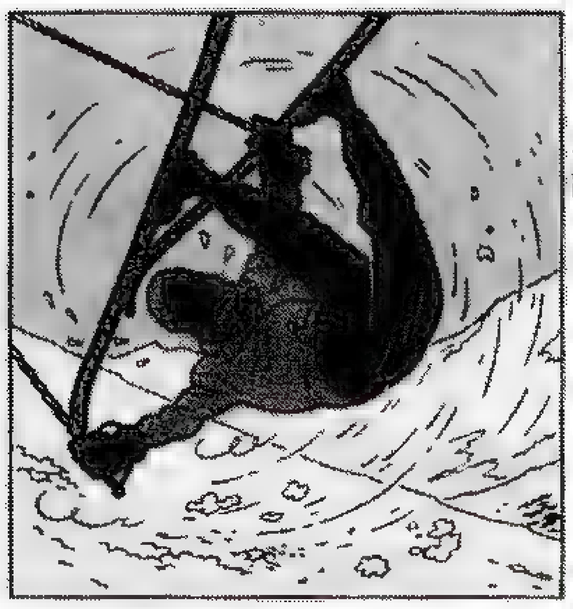

12. Enige problemen rezen opnieuw bij de beantwoording van mijn laatste vraag in verband met het taalgebruik van Jansen en Jansens. Het ging er dus om dat Kuifje er op een bepaalde plaats blijk van geeft zich volledig bewust te zijn van het repeteereffekt van deze twee sympathieke detectives. De bewuste plaats is blz. 32 van *Het Geheim van De Eenhoorn*, waar Kuifje zegt 'Ik vraag het me ook af, kapitein. Dit alles is verbazend geheimzinnig. . . Eén ding is zeker: dit alles is zelfs geheimzinnig! zou Jansens er aan toevoegen.' Ik geef onmiddellijk toe dat de juiste beantwoording van deze vraag in hoge mate beïnvloed werd door het al dan niet geabonneerd zijn op het stripfanzine *Striprofiel*, maar dat bleek voor de meeste inzenders geen hindernis. Jammer genoeg struikelde op deze plaats wel Ernst Pommerel, die ik hierboven al tweemaal citeerde (een kopie van het bedoelde artikel heb ik hem inmiddels opgestuurd).
Al met al betekent dit dat zonder meer met de hoogste lof vermeld moeten worden de inzenders Ernst Pommerel (Amersfoort), J.P.Texier (Amsterdam), Hans Janssen (Voorschoten), Arie Verhoeve (Pijnacker), A.J.Schuringa (Zwanenburg) en Eric Bos (Groningen): als ik de vragen zelf niet had gemaakt had ik wat van hun antwoorden kunnen leren!
Blijft het feit dat ik het moeilijk vind een definitieve winnaar aan te wijzen, wat toch wel noodzakelijk is omdat de winnaars deze keer officieel hun prijs uitgereikt krijgen op de bijeenkomst in Apeldoorn (24 april a.s.). Ik kan niet anders dan besluiten dat deze hoge eer toegekend moet worden aan de Kuifjesdeskundige cum laude Mike van der Veer (Soest) die de meeste punten behaalde, aan Willem Proper (Oegstgeest) als tweede en Peter de Wit (Assendelft) als derde.

O! goed. Begrepen. Maar ik vraag me nog altijd af, wat die arme kerel bedoeldetoen hij naar de mussen wees...
Ik vraag het me ook af, kapitein. Dit alles is verbazend geheimzinnig... Eén ding is zeker: dit alles is zelfs geheimzinnig! zou Jansens er aan toevoegen.

STRIPSCHRIFT OUDE NUMMERS

NUMMER	PRIJS
16	f 2,25
18	2,25
19	2,25
20	2,25
25/26	3,25
31/32	3,25
36 1/2	1,50
37/38	3,25
38 1/2	1,50
41/42	3,25
43/44	3,25
45/46	3,25
47/48	3,25
49/50	3,75
51/52	3,75
53/54	3,75
55/56	3,75
57/58	3,75
59/60	3,75
61	2,25
62	2,25
63	2,25
65	2,25
65 plus	2,25
66	2,25
67	2,25
68/69	3,75
70	2,25
71	2,25
72	2,25
73	2,95
74	2,95
75/76	4,25
77	2,95
78	2,95
79	2,95
80	2,95
81/82	4,25
83	2,95
84	3,60
85	2,95

Deze nummers kunt u bestellen door overmaking van het betreffende bedrag op girorekening nummer 209948 van Stripschrift Koninginneweg 164 Amsterdam 1007 (met vermelding van de door U gewenste nummers).
Indien U prijs stelt op een overzicht van de inhoud uit de nummers 1 t/m 50 kunt U dit vinden in het nummer 49/50 van jan/febr. 1973.
En van 51 t/m 84 in nummer 86 van febr. 1976.

ONG-GEZIEN

een rubriek over kartoen.

TOM UNGERER

Een van de duidelijkste bewijzen voor het feit dat Nederland nog steeds achterlijk is op het gebied van grafische humor is de geringe bekendheid die het werk van de in Straatsburg geboren en in Amerika opgegroeide, maar nu in Canada woonachtige cartoonist en tekenaar van kinderboeken TOM UNGERER, hier geniet. Als auteur/tekenaar van kinderboeken met sarcastische inslag heeft BRUNA hem wel ontdekt en voorziet de Nederlandse kinderboekenmarkt dan ook regelmatig met Nederlandse vertalingen van het werk van Ungerer. Behalve in het minder goede boek 'Fornican' (verschenen bij Bruna), werd zijn werk als cartoonist niet gepubliceerd.
Journalist Ron Kaal is een van de weinigen in ons land die aandacht aan het werk van Ungerer besteedde; nl. in een interview dat op 4 mei '74 in Vrij Nederland verscheen.
Hij blijkt helaas de enige goed geïnformeerde journalist m.b.t. grafische humor te zijn, waarvoor een blijk van hulde hier op zijn plaats is. Jammer blijft het ondertussen toch wel dat de agressieve met enorme vitaliteit en snelheid getekende cartoons van Ungerer zo weinig bekendheid genieten in Neder-

TOM UNGERER

- fotograaf: Burton Pike

land. Want juist Ungerer geeft met zijn Europese achtergrond een scherp relativerende kijk op de Amerikaanse 'high society' en haar sexuele uitspattingen.

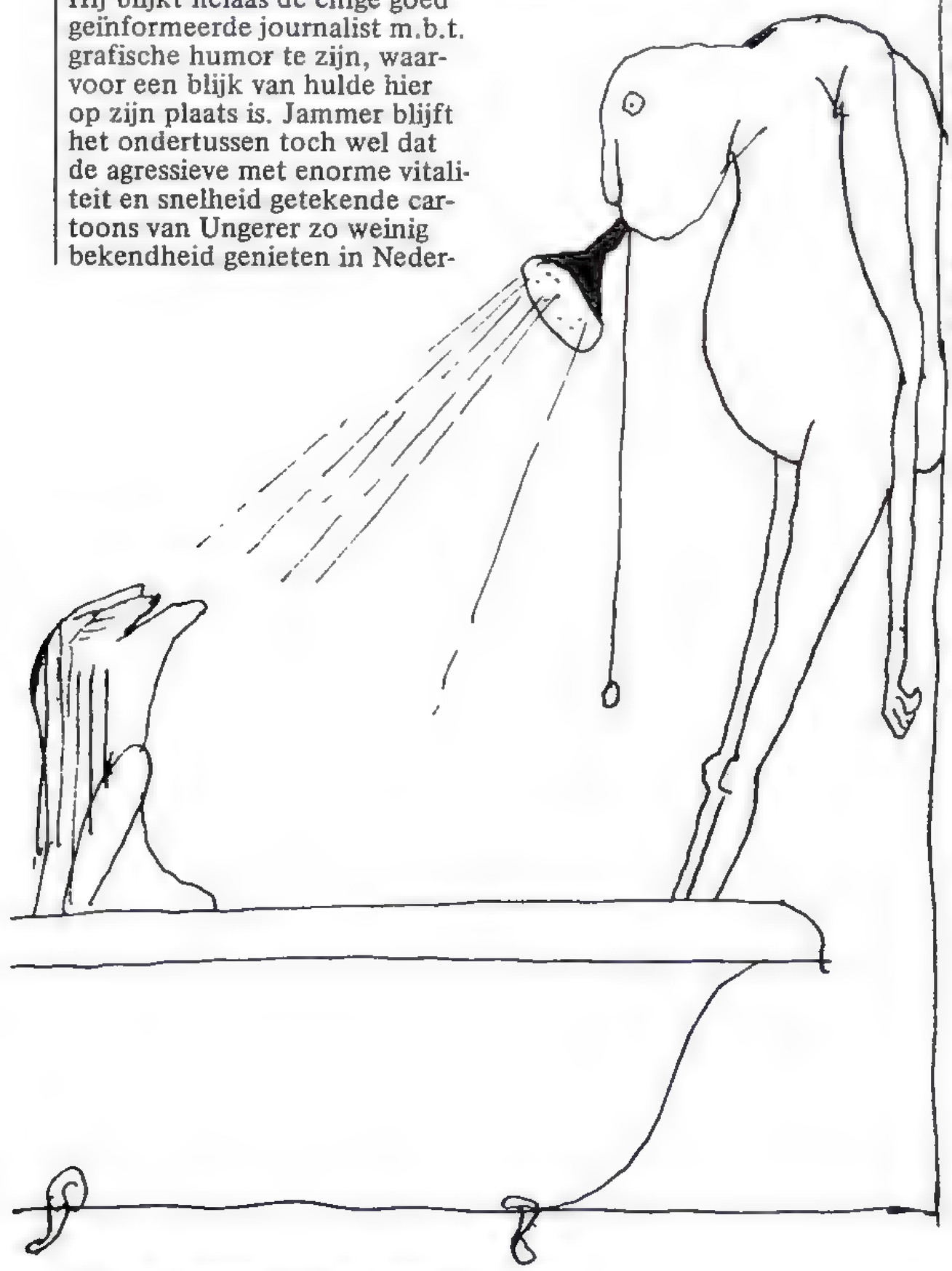

Uit: "the Underground Sketchbook" 1964

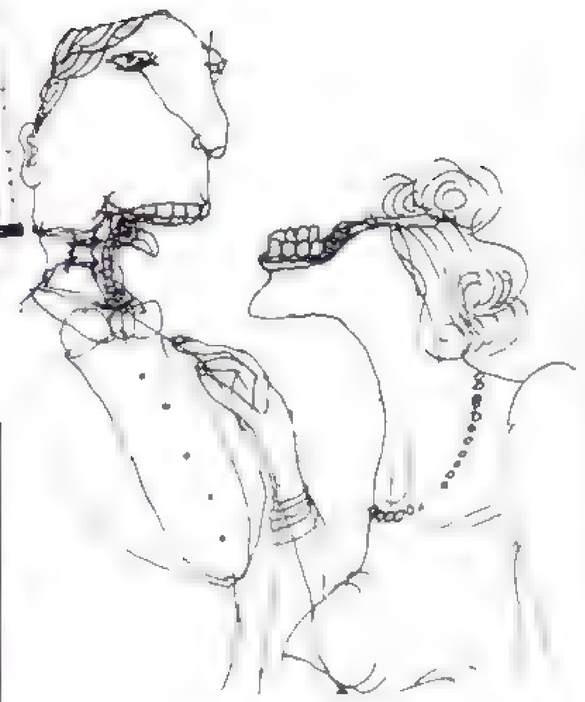

Uit: "the PARTY" 1966

Tekenaars met een Europese achtergrond blijken nu eenmaal gemakkelijker afstand te kunnen nemen van de 'American Way of Life', dan hun Amerikaanse vakbroeders. Behalve Ungerer zijn mensen als Steinberg, Topor, Ronald Searle hier de duidelijkste voorbeelden van. Vanaf 1957 verschenen regelmatig bundels van Ungerer in Amerika en in Europa is de Zwitserse uitgeverij Diogenes (Zürich) zijn vertegenwoordiger. De sexuele relatie tussen man en vrouw is het belangrijkste thema van zijn cartoons. De fantasie van Ungerer is een benijdenswaardige. Menig cartoonist pijnigt zijn hersenen op een geforceerd idee; Ungerer schijnt erg veel en snel ideeën te verwerken (hij maakt nooit schetsen, altijd is alles meteen definitief, klaar om te bundelen, te publiceren en te prikkelen).
Een van de meest geniale boeken van Ungerer is ongetwijfeld 'The Party' (Diognes 1966), waarin hij op sublieme wijze in een serie cartoons zijn visie geeft op het Amerikaanse

Uit: "Compromises" 1970

ritueel rond het party-gebeuren. De party-gasten worden stuk voor stuk voorgesteld, (iedere gelijkenis op bestaande personen berust op louter toeval), en afgebeeld als monsters die zich op beestachtige wijze laven aan alle party-geneugten. Het boek werd in Amerika niet zo prettig ontvangen, in Europa was het echter meteen een enorm succes. Ungerer: 'Velen noemen mijn tekeningen pervers, maar niet mijn tekeningen zijn pervers doch de Amerikaanse maatschappij'. In 1971 vluchtte Ungerer uit New York naar Nova Scotia (Canada) voordat dollars en succes hem zouden verpesten. Op een schiereilandje leeft hij daar nu als boer, met zijn derde vrouw. Hopelijk blijft zijn agressieve tekenen het wapen dat onmisbaar is in de ontwikkeling van de grafische humor.

Ong

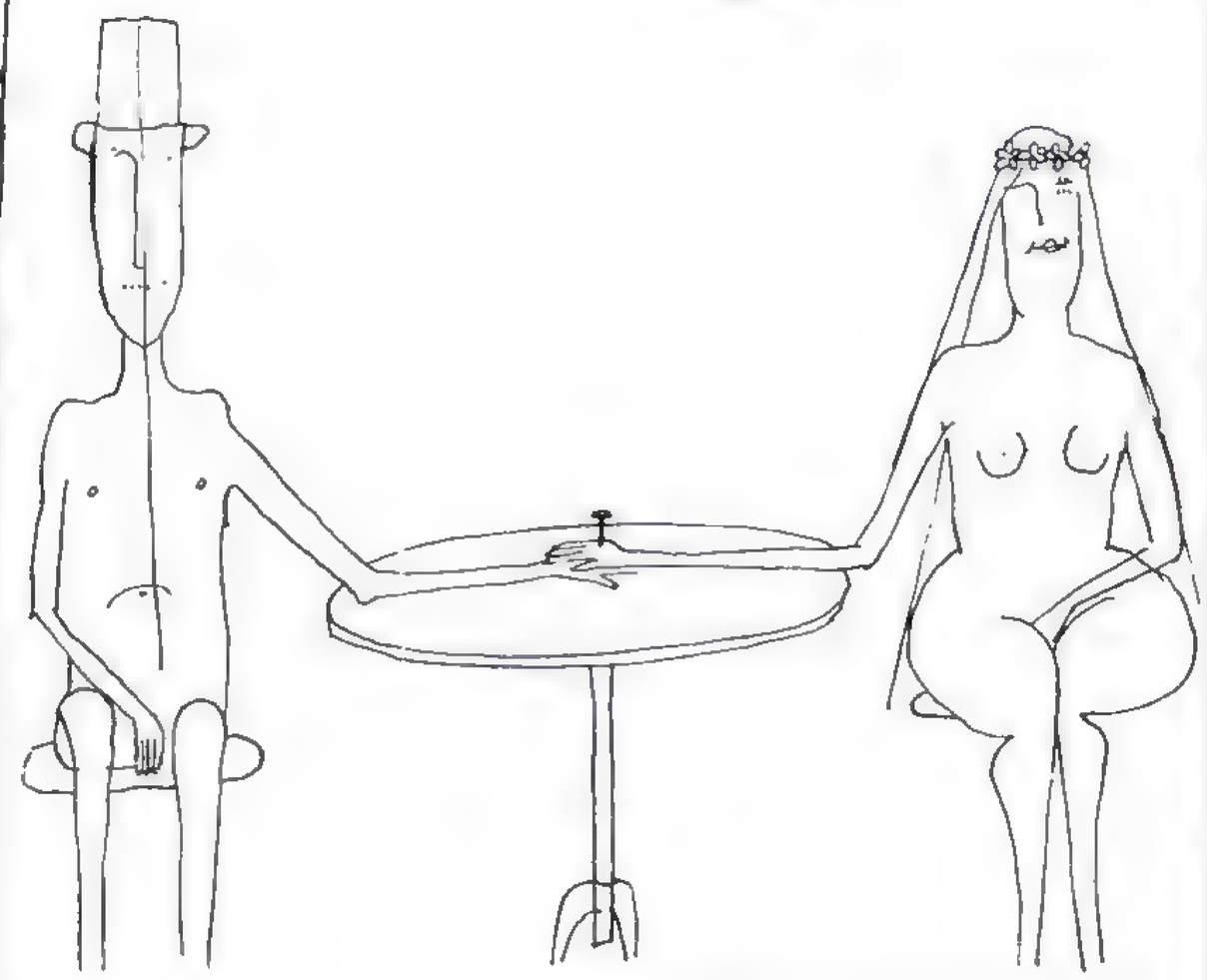

Uit: "the Underground Sketchbook" 1964

Bij Bruna verschenen o.m. de volgende kinderboeken van Tom Ungerer: *De drie Rovers, De tovenaarsleerling.*

POSTRIP TUM

Enige tijd geleden ontvingen we onderstaande brief en omdat we meenden dat de vragen en antwoorden voor veel lezers interessant waren, besloten we beide te plaatsen. De antwoorden zijn van cartoonist Guus Ong. Redaktie

Geachte redaktie,
Dit schrijven is o.a. naar aanleiding van het artikel over de dertiende Wereldkartoenale in Stripschrift nr.72.
Na mijn werkkring teken ik graag kartoens. Nu heb ik reeds lang het plan, om van een aantal van een door mij bedachte serie kartoens, het eerstvertoningsrecht te verkopen.
In verband met bovenstaande heb ik enige vragen en ik hoop dat u mij deze kunt en wilt beantwoorden:

1. Iemand biedt een serie nooit eerder vertoonde kartoens te koop aan. M.i. kan een ieder die deze serie aangeboden wordt het idee van de serie overnemen, en deze onder eigen naam in omloop brengen. Is dit juist? Kan de verkoper zich hier tegen beschermen?
2. Wat wordt zoal voor een kartoen of een serie kartoens betaald?
3. Is er een vereniging, club of iets dergelijks van kartoentekenaars?
4. Is er een specifiek tijdschrift voor kartoentekenaars?
5. Is er lektuur over kartoenen/of karikatuurtekenen te koop? Waar en welke?
6. Waar kan men mij alle informatie over de Wereldkartoenale verstrekken?

H.L. Oostindjer
Hoogezand

1. Dit is juist en komt vaak voor. Plagiaat is een niet weg te denken element in de wereld van de getekende humor. Hier is weinig tegen te doen. Bewijs maar eens dat dat idee van jou is! Echter hoe origineler je je thema's kiest, hoe zeldener het je zal overkomen. Geen uitgeholde thema's aanpakken dus!
2. In Nederland ± f 40,– (Nieuwe Revu, etc.). De grote dagbladen hebben hun vaste tekenaars in dienst en interesseren zich matig voor werk van onbekend talent.
   In Amerika worden bedragen van 250 - 500 dollar voor een cartoon betaald, maar dan praat ik over topmagazines als Playboy, The New Yorker, etc.
3. Er zijn vele clubs, verenigingen in het buitenland. B.v. de American Cartoonist Guild. Lidmaatschap is duur en je hebt er weinig aan. Market-feeling moet een cartoonist zelf ontwikkelen. (d.w.z. kapitalen uitgeven aan kranten en magazines kopen om over boeken maar te zwijgen).
4. Neen. Een cartoonist is per definitie een individualist die keihard moet werken (jarenlang) om heel misschien een klein beetje succes te krijgen. Uitzonderingen daargelaten. Het is een lijdensweg voor de meesten. Talent en volhouden echter kan best fijne resultaten geven.
5. Ja, overal. Veel te veel om op te noemen. In Amsterdam, Parijs, Zürich zag ik veel goed werk in grote boekwinkels.
6. De heer E.Parez,
   Stedelijke Dienst Toerisme,
   Stadhuis Verweeplein,
   8300-Knokke-Heist,
   België.

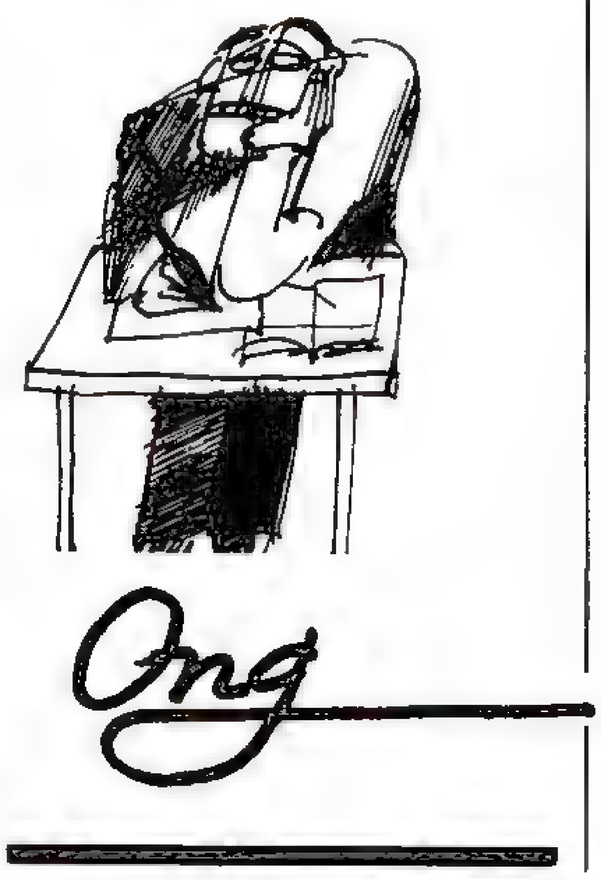

POSTRIP TUM

HOE VRIJ IS DE VRIJE BALLOEN? (III)

Ik zou 't graag kort willen houden, maar dat dat een toer wordt, dat weet ik nu al. Want ziet: wederom stelt de V.B. zich *niet* bonafide op! Dat blijkt niet alleen uit het antwoord in Stripschrift nr.86; ik vermoedde het al toen ik de voorwoorden van de V.B. nrs. I en II aan elkaar koppelde en naar aanleiding daarvan een betoog opstelde, ja, **betoog**, V.B.!
Niet gemerkt? Niet *willen* zien? Nee toch! – en *wat* zet de V.B. boven zijn reactie: 'Een antwoord na *drie* nummers Vrije Balloen! '.
Kan misschien voor de V.B. gelden op dit moment, mijn betoog (en wat ik hier nog ga schrijven) handelt alleen maar over wat we door V.B. 1 en 2 aan de weet gekomen zijn. Eerlijk blijven V.B.! Voor alle zekerheid ga ik dit stukje dateren: 27 januari '76. Een vraag: V.B.! *Verdient*, ik zeg: verdient, jullie bovenstaande reactie de kwalificatie 'repliek'? Doen jullie daarin een poging (een serieuze *poging*) mijn 'betoog' te weerleggen? Antwoord: nee. Jullie doen een schijnpoging. Door hier en daar wat begrippen die ik hanteer zoals het begrip 'bestaansrecht', te isoleren en ze zó van de betekenis die ze in mijn betoog krijgen te ontdoen en daar dan vervolgens de objectieve - of juridische definitie van te geven. En zo 'toont' (ahum!) de V.B. bijvoorbeeld aan dat ik in onvrede schijn te leven met een bepaald deel van onze democratische spelregels (zodat, hoopt de V.B., de lezers wel moeten concluderen: die redenatie van Jippes, nou, die zal wel niet deugen). Geen raad mee geweten kennelijk, met mijn betoog, niet V.B.?
Nee ik kan niet zeggen dat jullie reactie nou precies 'functioneert' als *repliek*, en zo heeft (in mijn suspecte denktrant geredeneerd) dat stukje als 'repliek' dan ook geen. . . *bestaansrecht*. (Daar hebben we 'm) V.B. schijnt ook al niet te *kunnen* lezen; immers, hoe luidt de vraag aan 't slot van mijn betoog: 'Wat is voor jullie (en lees nou goed: 'voor jullie') nou eigenlijk het bestaansrecht van de Vrije Balloen? '. Daar spitste mijn hele betoog zich op toe tenslotte: jullie 'eigenlijke' motivatie om de V.B. te beginnen. Daar had ik mijn twijfels over: de geloofwaardigheid van de motivatie die jullie opgaven in nr. 1. Dat is iets *anders* dan dat ik zou twijfelen aan het bestaansrecht van V.B. Dat lijkt me niet interessant genoeg om een publiekelijke correspondentie aan op te hangen. Ik schreef dat ik 't kort wilde houden. Nog een paar opmerkingen. *Allereerst*: de vraag boven mijn betoog ('Hoe vrij is de Vrije Balloen? ') was een initiatief van de Stripschrift-redaktie en viel dus buiten mijn verantwoordelijkheid en het betoog. *Verder*: V.B. citeert mij: 'Wie om andermans mening vraagt geeft blijk van onzekerheid', verwerpt dat en komt er met een eigen stelling achteraan. Beste V.B., het gaat er niet om of het van onzekerheid getuigt om iets 'niet aan te willen nemen', het gaat om wat er achter jullie neiging steekt om persé iets te 'willen vragen'. Ook een soort onzekerheid, dacht ik. Wat verwachten jullie dienaangaande de nou van jullie lezers? Wat voor reactie moeten 'heftige en vruchtbare discussies' opleveren, zoals jullie stellen in V.B. nr. 2. En: 'vruchtbare discussies'? Ik help 't ze hopen! En *mijn* reactie dan, vorige keer in Stripschrift? Heeft die een vruchtbare discussie opgeleverd? Zo, zo en daar lees ik dat jullie zowaar bereid zijn tot beperkingen. Die jullie *jezelf* opleggen. En? Weten jullie er al één? Anders ik wel! Overigens: weet je wanneer je 'vrij' bent? Heb ik ergens gelezen! Als je je de luxe kan permitteren tot zelfkritiek.
(Bibeb zou nu 'stilte' schrijven)
Serieus: Dat jullie te kennen geven reacties van lezers op prijs te stellen is alleen maar goed! Eerlijk! Het toont dat jullie zorg willen dragen voor de 'doelmatigheid' van jullie blad. Maar dat zal tòch betekenen dat je voor een publiek zal gaan werken en het mag dan heel 'vrij' *klinken* om te stellen dat jullie je eventuele beperkingen zelf op zullen leggen, maar het zullen t.z.t. toch allemaal *noodzakelijke* beperkingen blijken te zijn geweest. Als het 'goed' gaat met V.B.! Niet zozeer 'zelf' opgelegd dus, maar *aan* jullie opgelegd door 'public exposure', en niets anders. In feite is V.B. dus aan dezelfde krachten onderworpen als een blad als Eppo. 'Vrij', ach, het *klinkt* natuurlijk goed, en zal het aardig doen om bij een bepaald publiek in de gunst te komen, 't publiek dat het goede voor heeft met de wereld: de hoek waar het verantwoordelijkheidsbesef z'n zetel schijnt te hebben, kortom: daar waar koketterie een deugd, nee *voorwaarde* is. Een makkie dus, voor zogeheten 'Vrije Balloenisten'. (Kietel! kietel! - kranten, weekbladen. . .) Dan nog wat opmerkingen over '*W*aar *W*ij *S*taan' en klaar! De status is er! Nu de inhoud nog! Ja! Wat hebben jullie nou eigenlijk nog mede te delen? Als jullie al iets te zeggen hebben, dan weten we dat toch al uit Eppo, Tina, Taptoe en zo? (Een enkele uitzondering daargelaten, maar dat is flauw!) Of niet soms? De V.B. had er verstandiger aan gedaan zich niet zo tegen Eppo etc. af te zetten, en een soort 'alternatief' te beloven. Zich gewoon autonoom presenteren was 't beste geweest. In het aangezicht van de muze en het publiek. En je niet zo als vrijheidsrakkers opstellen! Maar wie weet wordt het allemaal nog rechtgetrokken en zal ik nog eens geamuseerd in de V.B. kunnen lezen, en dan mogen er best zgn. . . .! 'heilige huisjes' in omvergehaald worden - nee, zó reactionair ben ik nou ook weer niet! als *jullie* heilige huisje er ook maar bij zit!
Over an' out! Daan Jippes.

SIMPELMAN...

brekebeen met een confectiepakkie an

Een bleke man met spaarzame haren, waarvan er twee midden op de schedel als geknakte bloemen voorover hangen, soms voorzien van een mallotig dophoedje. Een schriele nek omhuld door vadermoordenaar en vlinderdas en een bovenlijf dat in verhouding tot de korte beentjes veel te groot is, hetgeen nog geaccentueerd wordt door een ruime ruitjesjas. Een enigszins sloffende tred en een melancholieke blik achter het ziekenfondsbrilletje. Dat is Simpelman ten voeten uit. Het prototype van het mannetje dat ondanks alle goede bedoelingen altijd de dupe is en dat zijn levenlang zal blijven ook. Het slachtoffer van iedereen maar bovenal van zijn eigen onhandigheid. Het mannetje dat je gemakkelijk knollen voor citroenen kunt verkopen. Bangelijk, naïef en goedgelovig. De burgerman van drie hoog achter of van om de hoek. Om het met Louis Davids te zeggen: 'De een die slaat zijn slag en de ander, da's een feit, betaalt steeds het gelag/dat is die kleine man, die kleine burgerman/die doodgewone man met z'n confectiepakkie an/zo'n minimumlijer, zenuwelijer van een kleine man'.

Dit mannetje staat centraal in de meer dan 3000 gags die Wim van Wieringen rond zijn persoontje uitgedacht heeft van 1948-1961.

Zoals iedere strip evolueert ook Simpelman in de loop der jaren. In de eerste paar honderd gags is Simpelman nog niet getrouwd en begeeft hij zich meerdere malen met desastreuze gevolgen op het glibberig liefdespad. Alle hoop en ellende zijn op zulke momenten in dit lijdzame mannetje verenigd Pas in latere strips, als zijn benen langer zijn geworden en zijn jas korter, blijkt hij onverhoeds getrouwd te zijn en is hij in het bezit van een ondeugend kind. De fors bebaarde kerel die later zijn intrede in de strip doet is een blijvertje. Hij is nors en onvriendelijk. Simpelman moet het uiteraard steeds tegen hem af leggen. Natuurlijk! Een schuwe figuur als Simpelman laat zich koeieneren door de kinderen uit de buurt! Zelden zal je Simpelman kwaad zien en als hij al uit zijn slof schiet is het nog de onschuldige verontwaardiging van de naïeve geest: Hij is onhandig tegen het oerstomme aan, zoals ook Stan Laurel dat terwille van het komische effect moest zijn. In tegenstelling tot professor Pi moet Simpelman het niet hebben van absurde humor maar meer van de weemoedige glimlach. Iedereen kent wel een Simpelman in zijn omgeving. Zo'n brekebeen die alles verknoeit en in wiens handen geen glas veilig is. Daarom zijn de situaties in de strips zo goed herkenbaar. Simpelman is het Nederlands antwoord op de komische, Amerikaanse familiestrip uit de jaren vijftig. Nadat de krant was gestopt met de publicatie van de strip is het een tijd stil geweest rond Simpelman. Alleen een in Portugal uitgegeven dun bundeltje met een selectie uit de grote hoeveelheid Simpelman-strips herinnerde aan zijn bestaan. Stripschrift zal in het vervolg iedere maand enkele goede, meer- of minder bekende strips van Simpelman afdrukken. Aan de hand van de hierbij afgedrukte strips kunt u zelf vaststellen hoe Simpelman van uiterlijk veranderd is. We hopen u er een plezier mee te doen.

Kees de Bree

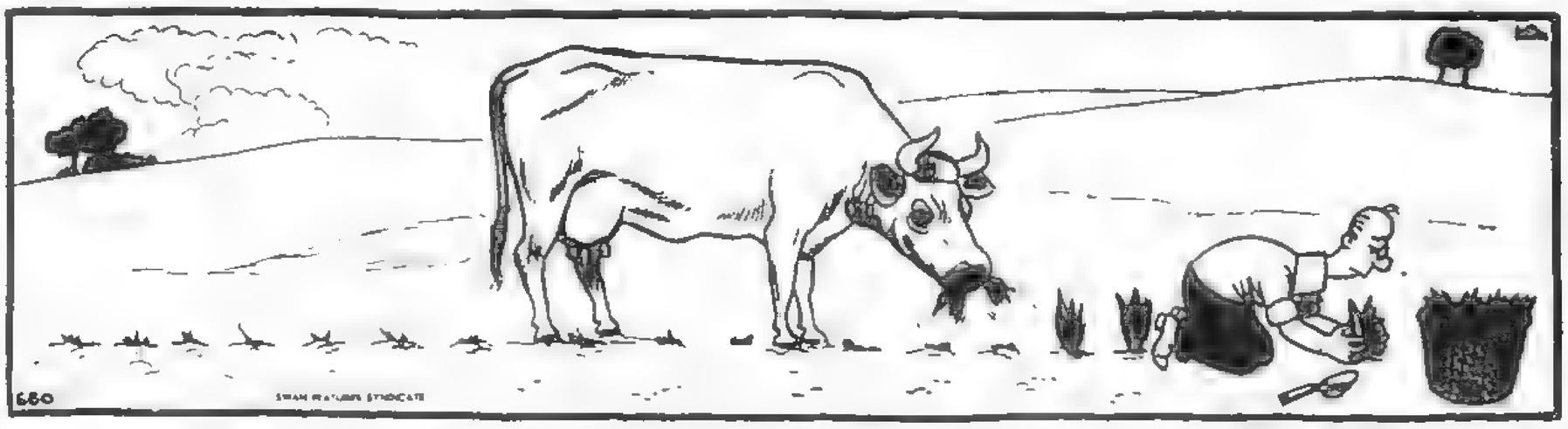

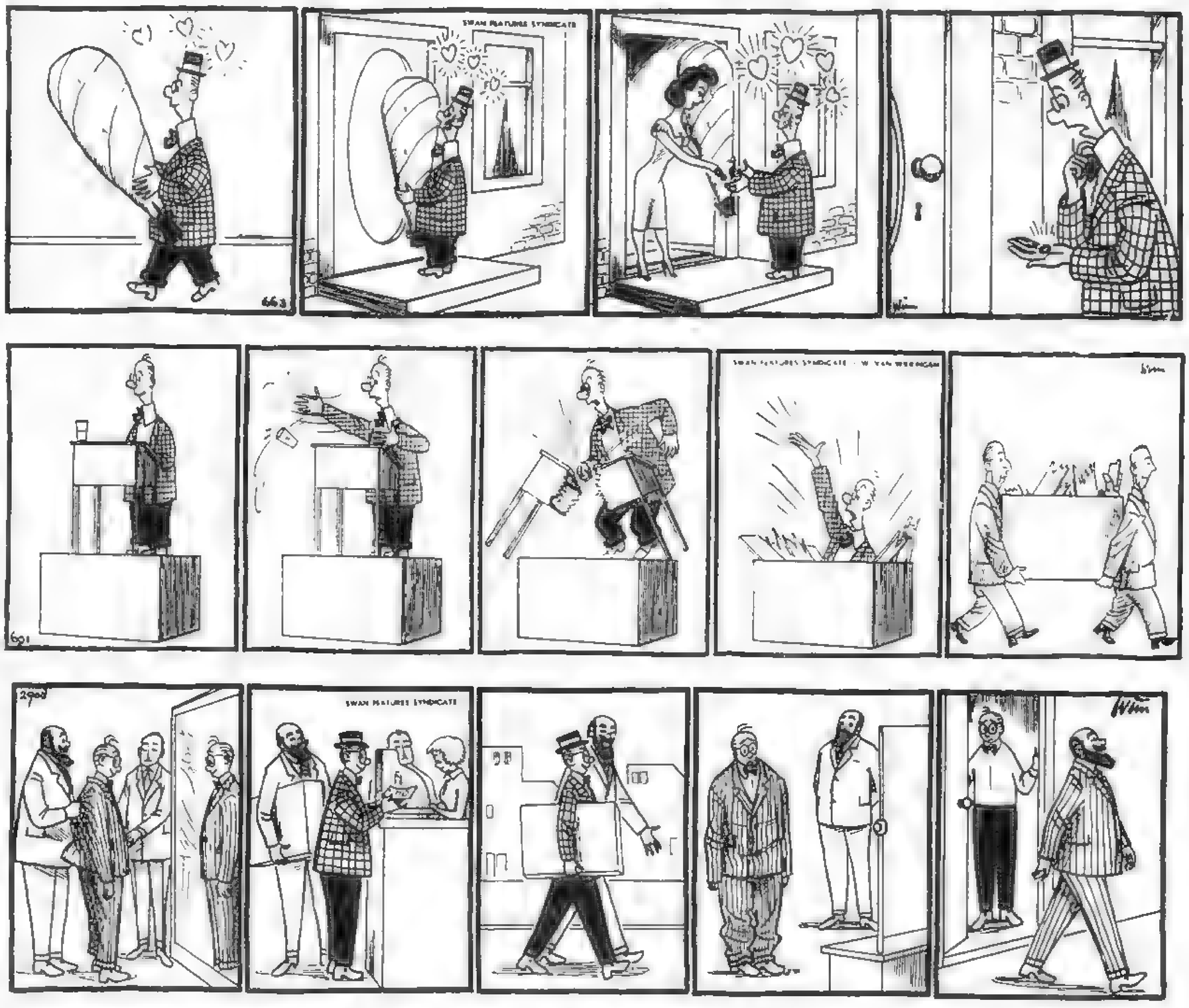

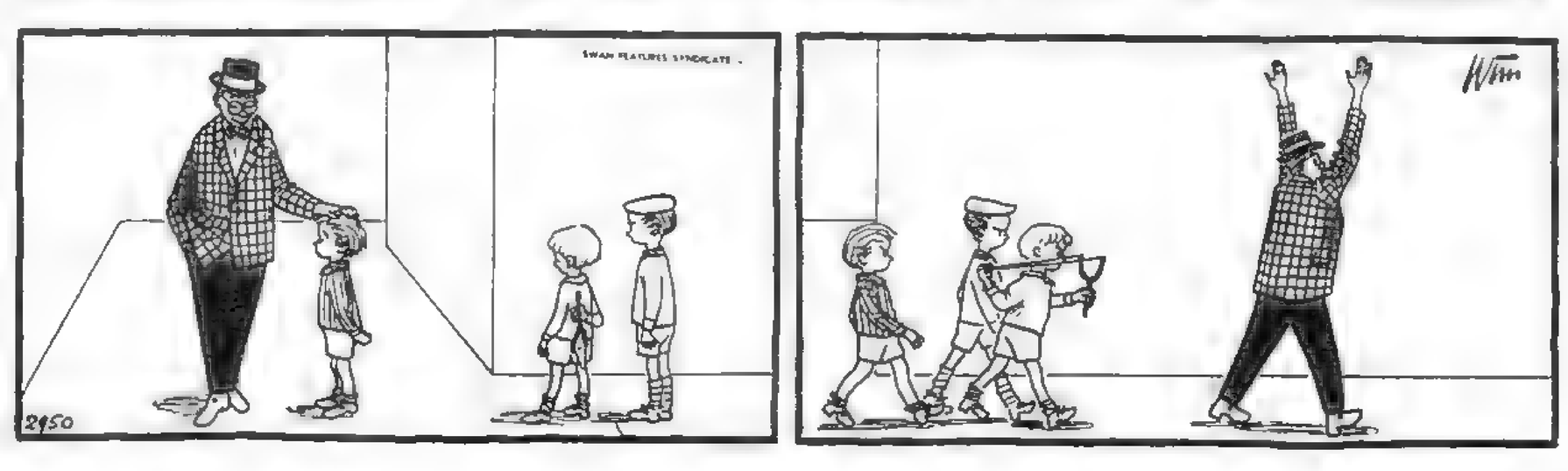

DICK BOS GLASHARD

154

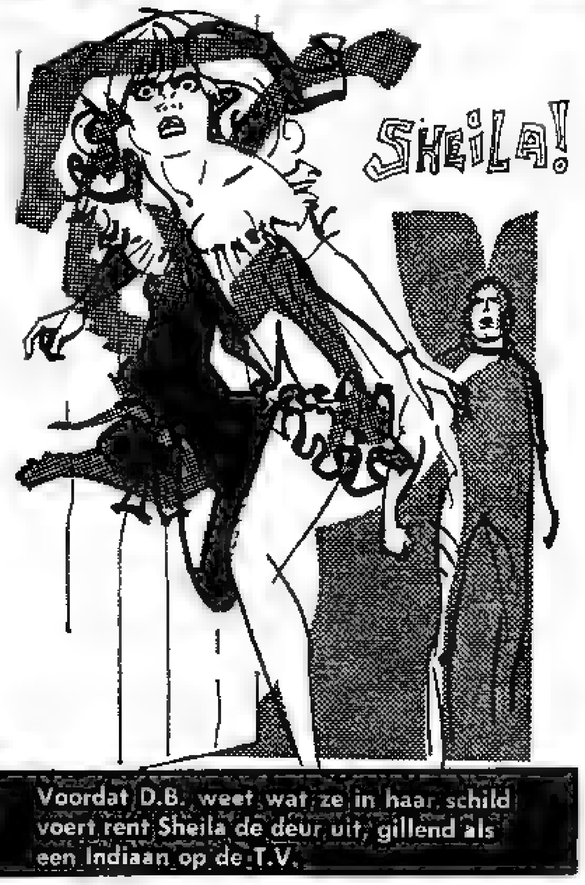

155

156

157

158

Ik weet, dat je een beste springster bent, maar niemand overleeft zo'n sprong!
Praten helpt niet om het wilde dier te temmen en D.B. wordt gedwongen tot een fikse kaakslag.

159

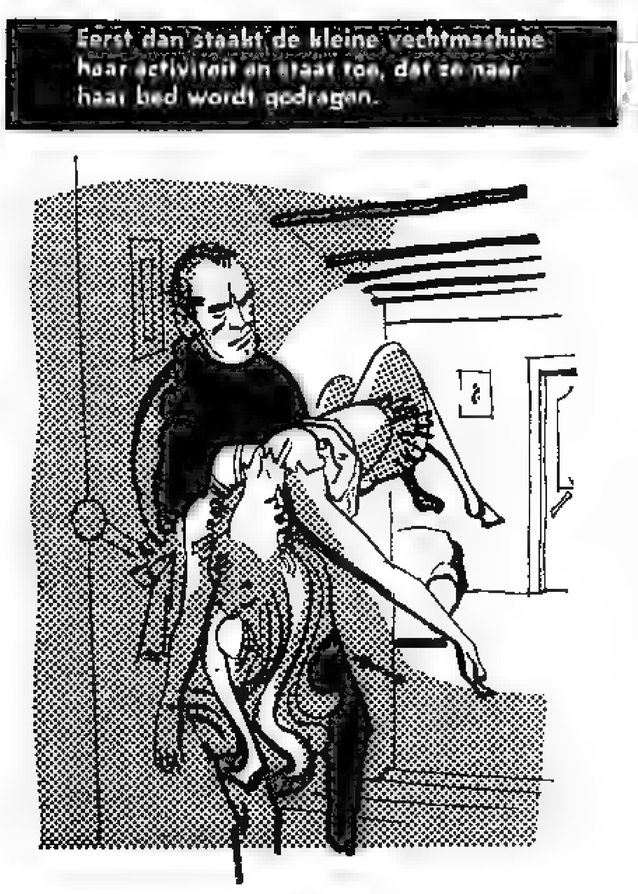

160

Als Sheila bij kennis komt heeft ze een pijnlijke kaak, hoofdpijn en een bezoeker aan haar bed.
Wat is er gebeurd?
Wat een platvloerse vraag; ik had iets beters van je verwacht. Je ging van de kaart, liefje, net als de andere koolrapen.

161

162

Dat betekent dat het besmettelijk is! Laten we gauw verdwijnen, D.B., ik haat dit vervloekte oord.
Wees niet bang – het is inderdaad een kever, maar „DOOR MENSENHANDEN GEMAAKT". Terwijl jij bewusteloos was heb ik je ondervraagd . . .

163

Het cadeau van Mr. Guy Greeze – de plastic ring; dat is niet alleen een ring, maar een voortreffelijke radiozender. Bepaald de modernste verklikker die ik ooit gezien heb. Ik heb hem in deze loden pijp gestopt om te voorkomen, dat hij nog meer orders zou uitzenden. Ik zal hem opsturen naar het laboratorium van Scotland Yard voor een grondig onderzoek. Terwijl wij onszelf geluk-wensten met het plaatsen van een paar verklikkers aan boord van de „Lady Janette", kregen wij een heel wat betere op ons dak.

Guy moet onze gesprekken hebben afgeluisterd en weten, dat ik een onderzoek naar hem instel. En tenslotte nog dit: Lloyd's telegrafeerde dat zij geen „Lady Janette" kennen.

164

165

Terwijl Sheila weer gaat slapen, neemt D.B. de geheimzinnige ring uit zijn loden doodkist en bestudeert die van dichtbij zonder snelle vorderingen te maken.

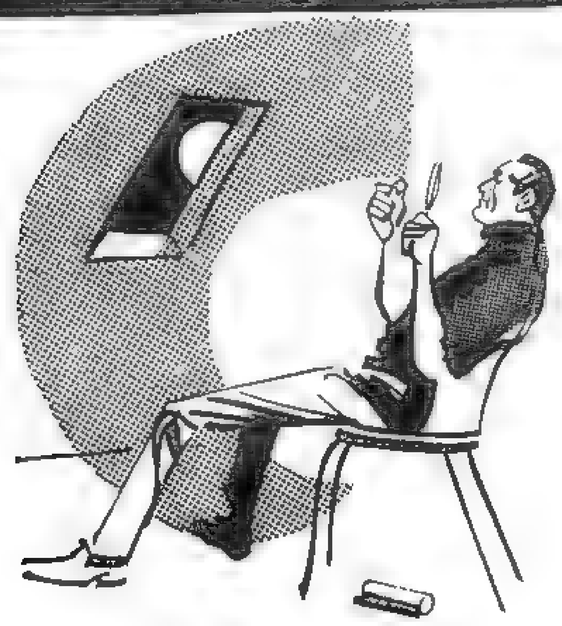

Ik kan maar één ding doen: de kerel ondervragen die Sheila dat ding gaf; fuifnummer miljonair Guy Greeze!

166

Een half uur later staat D.B. aan het strand en kijkt naar de helverlichte „Lady Janette"

167

Op het moment dat D.B. voet aan boord zet, voelt hij het vreemde, diepe trillen dat diep vanuit het schip schijnt te komen.

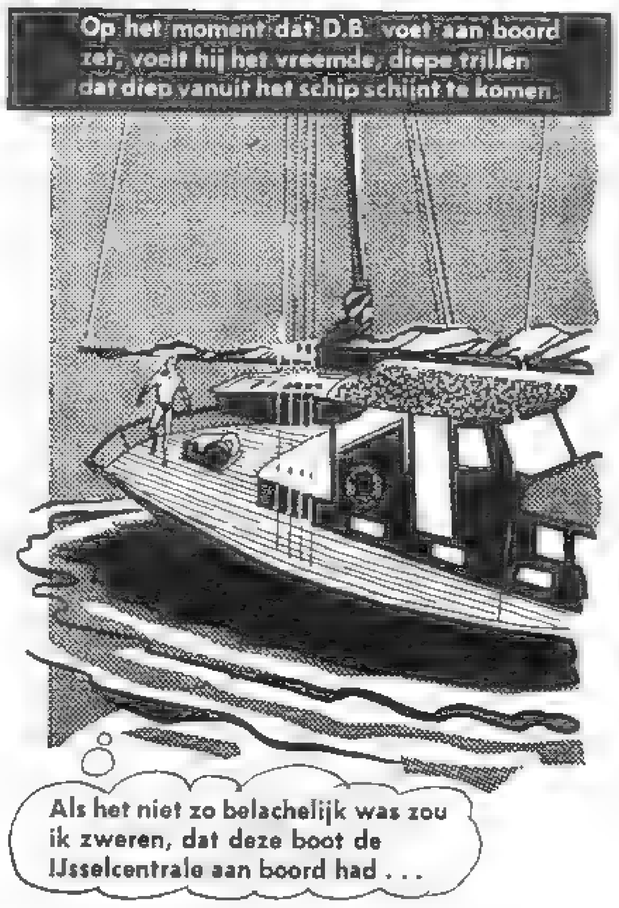

168

Het dek is verlaten en deuren staan open, maar D.B. weigert in de val te lopen.

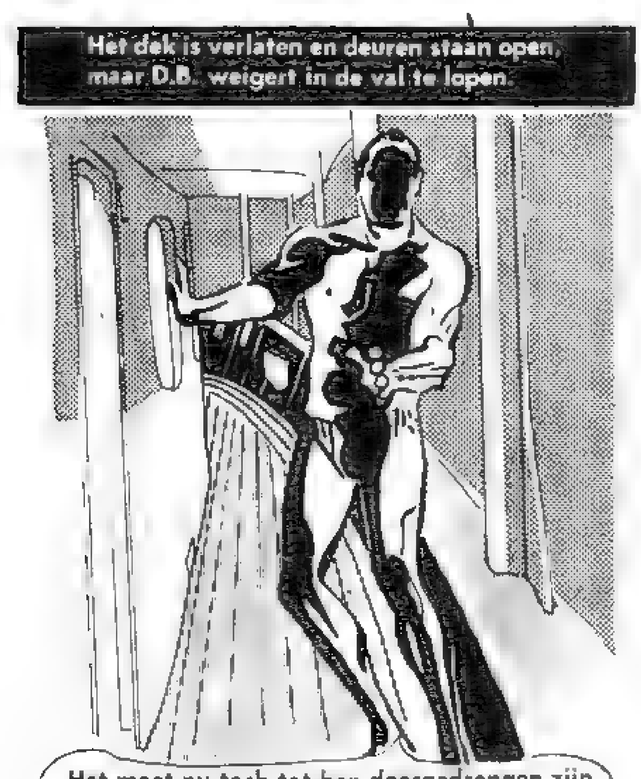
Het moet nu toch tot hen doorgedrongen zijn dat Sheila's verklikker niet meer werkt – waarom doen ze niets? Tenzij ze denken, dat de verklikker in diggelen ligt onderaan de rots – naast Sheila.

169

Het schijnsel dat uitstraalt uit de hutten is wonderlijk blauw met een verlichtings-sterkte die D.B. taxeert op ongeveer 1,75 Lux. Voordat D.B. de wijdgeopende deur binnenstapt, kijkt hij door de patrijspoort.

170

De kajuit, die 's middags een gewone, goedgemeubileerde kajuit van de eigenaar leek, is omgebouwd tot een laboratorium. BOVENDIEN IS ZIJ VELE MALEN GROTER GEWORDEN!!

171

BOEKBESPREKING

LUCKY LUKE
LA GUÉRISON DES DALTON

*Het nieuwste Lucky Luke album, Dargaud nr. 43, roept aangename herinneringen aan vroeger op: tegen elkaar citerend uit vroegere Lucky Luke albums: 'mag ik uw schedel even zien (*De Zwarte Heuvels*) en de grandioze waterval-scène uit:* De Daltons in de Blizzard, *begonnen we aan deze recensie. Deze persoonlijke nostalgie vraagt een nadere motivering:*

Tegenspeler van Lucky Luke in dit album is de Europese professor Otto von Himbeergeist. Met een optimisme dit soort mensen eigen verkondigt hij op een wetenschappelijk kongres in New York dat misdadigers te genezen zijn, omdat hun misdadig gedrag veroorzaakt wordt door niet verwerkte ervaringen uit de vroege jeugd. Uiteraard wordt hij smadelijk weggelachen door de Amerikaanse pragmatische benadering van dit soort problemen: gevangenis, strop of kogel. Op de eerste bladzijden bewijst de professor al onmiddellijk zijn kundigheid in het observeren en analyseren van mensen: bij een interruptie belt de voorzitter wat al te nadrukkelijk, wat de professor de vraag ontlokt of de voorzitter er van houdt met een bel te spelen. Dit roept direkt een jeugdherinnering op bij de voorzitter; hij raakt hierdoor verward en misschien draagt dit voorval er wel toe bij dat professor von Himbeergeist toestemming krijgt om naar het Westen te reizen om onder bescherming van Lucky Luke enkele desperado's te behandelen. Ook op reis toont de prof. zijn deskundigheid: bij een treinoverval weet hij de rovers met een paar welgekozen woorden van het zinloze van hun daad te overtuigen, hetgeen hem een open doekje van de treinreizigers oplevert. Lucky Luke slaat het tafereel verbaasd, maar geamuseerd, gade. Aanvankelijk is dit een sterk terugkerend patroon: een geamuseerde Lucky Luke met een professor die door een enkele - op de juiste manier gestelde vraag -, in staat is zijn gespreks-partners onder tranen verdrongen jeugdherinneringen te laten vertellen. Deze geamuseerdheid verandert snel in ongerustheid als de prof.*de neven Dalton* als cliënten uitkiest en met hen vertrekt naar een hem ter beschikking gestelde privé-kliniek.

Hier wordt het Lucky Luke erg moeilijk gemaakt; zijn niet aflatende ijver om de Daltons te bewaken wordt door de prof. geduid als een dwanghandeling, hetgeen ook door Jolly Jumper gretig wordt geloofd. Lucky Luke bezwijkt - zoals later blijkt terecht - niet voor deze druk en blijft, hoewel licht aangeslagen, de verrichtingen van de prof. met het nodige sarcasme volgen.
Dit tot irritatie van de prof. die zich steeds laat verleiden tot kleine woordenwisselingen met Luke, die zich verder niet ontvankelijk toont voor zijn benadering.
De Daltons daarentegen lijken goed te reageren op de behandeling. Vanaf de eerste ontmoeting met de prof. worden ze op de, inmiddels traditionele, divan gelegd en vertellen al associërend belangrijke herinneringen uit hun jeugd. De kenner van het Dalton verleden wordt echter al snel duidelijk dat de verhalen die de Daltons vertellen niet in overeenstemming zijn met de historische werkelijkheid. Zo werden ze in hun begintijd nog verjaagd van een boerderij toen ze zich als desperado's bekend maakten, waarbij Joe het aflegde tegen een katapult (zie *Vogelvrij*). Nu zijn het bijzonder heroïsche herinneringen van misdaden met hun ouders begaan. De verhalen passen meer in het

verleden van de werkelijke Daltons dan in dat van de neven. We hebben hier, om het in vaktermen te zeggen, waarschijnlijk te maken met een geval van pseudologika-fantastika. Dit wordt door de prof. niet opgemerkt aangezien hij met een naïef en 'weltfremd' enthousiasme in zijn eigen behandelings-wijze opgaat. En als hij uiteindelijk denkt dat de broers genezen zijn is er sprake van een 'omgekeerde overdrachtsituatie'. Op een vraag van Joe 'En u professor, levert uw branche nog wat op? ' komt de prof. met jeugdervaringen die uiteindelijk tot een dramatische verandering bij hem zullen leiden. Terwijl de prof. na de genezing op weg is om paarden en revolvers te kopen voor het uiteindelijke bewijs dat de Daltons genezen zijn, ziet Lucky Luke tot zijn stomme verbazing dat de Daltons aan het

borduren zijn geslagen omdat het zo kalmerend werkt op de zenuwen. Lucky Luke krijgt dezelfde raad. Uiteraard blijkt alleen Averell erin te geloven en is het voor de rest een pose om de prof.te misleiden. Dit lukt uitstekend vooral omdat

J'EN AI ASSEZ DE CETTE COMÉDIE! VOUS NE CROYEZ TOUT DE MÊME PAS QUE JE VAIS MARCHER, NON?
TU NES PARAIS D'UNE EXCESSIVE NERVOSITÉ...

de prof.door de vragen van Joe zich bewust is geworden dat hij eigenlijk liever misdadiger was geweest. Zodoende identificeert hij zich sterk met de Daltons. Dit heeft als dramatisch gevolg dat hij als bende hoofd optreedt en een zeer speciale berovingstechniek ontwikkeld. Hij weet namelijk bankdirekteuren door analyse ervan te overtuigen dat ze liever iets anders geworden waren, en dat ze door het weggeven van hun geld iets van hun oorspronkelijke geluk kunnen terugvinden: een onder therapeuten niet onbekende gedachte. Lucky Luke is ondertussen overrompeld door de Daltons en aan een boom vastgebonden. Gelukkig heeft Rantanplan, onder de indruk van de analyse, een intelligentie-krisis, die hem in staat stelt Lucky Luke te bevrijden. Hierna besluit hij op zoek te gaan naar zijn vader en raakt langzamerhand weer in zijn oude vertrouwde mentale toestand.

Intussen is er in Bald-Hill een raadselachtige bankroof gepleegd. Niemand denkt aan de Daltons, totdat de diefstal van borduurgaren wordt gemeld. Dit brengt Lucky Luke op het spoor; hij vindt de Daltons maar wordt op zijn beurt door de prof.overvallen. Dan blijkt Averell inderdaad genezen te zijn. Joe wil hem aanvliegen omdat hij hun verblijfplaats verraden heeft, maar Averell denkt dat hij op zijn kop krijgt omdat hij garen heeft gestolen. Hij betuigt zijn spijt hierover en verliest zijn eetlust. Deze genezing van Averell, niet opgemerkt door zijn broers en de prof, maar wel door Lucky Luke, wordt de uiteindelijke ondergang van de bende. Bij een volgende bankoverval, die op de bekende wijze wordt uitgevoerd, moet Averell de buit in veiligheid brengen. Terwijl hij de zakken geld op de paarden laadt legt Lucky Luke hem uit dat het geld gestolen is. Hij doet dit op een uiterst listige wijze door bij iedere zak die hij aangeeft te zeggen: 'weer een zak gestolen geld'.

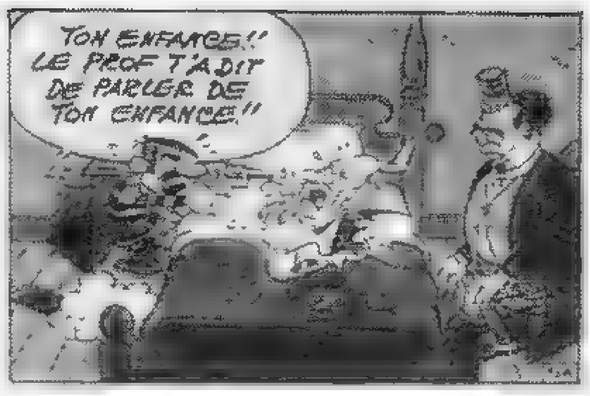

Door deze konfrontatie wordt Averell's schuldgevoel dermate sterk dat hij steeds meer van zichzelf gaat walgen en uiteindelijk echt misselijk wordt waardoor hij niet verder kan werken. Als dan ook nog Rantanplan met een gestolen ham komt aanlopen en Lucky Luke hem verzekert dat hij omringd is door dieven wordt het hem teveel. Hardop schreeuwt hij het uit dat hij geen dief meer wil zijn. Hierdoor worden de bewoners van het plaatsje wakker en raakt de prof.in paniek. Hij bedreigt Lucky Luke met zijn revolver. Rantanplan begrijpt dit weer eens niet en bespringt de prof.waardoor Lucky Luke hem kan overmeesteren. In het dan volgende gevecht probeert Averell zijn broers door middel van een gesprek te overreden de wapens neer te leggen. Er wordt niet naar hem geluisterd, hij probeert de aandacht te trekken door een pistool af te schieten en raakt daarbij per ongeluk een pak dynamiet. Dit is het einde van de vrijheid van de Daltons en professor Von Himbeergeist. Tijdens de berechting van de prof.geeft deze nog enkele staaltjes weg van zijn kundigheid. 'Op school beschuldigde ik gaarne mijn vriendjes', verzuchtte de officier van justitie. Ook in de gevangenis heeft de prof.er veel voordeel van. De bewaker - 'altijd moest ik op mijn broertjes en zusjes passen' - hakt de stenen en de prof.zit er ontspannen een pijpje bij te roken. Als de resultaten van de therapie van professor Von Himbeergeist in New York bekend worden, konkludeert het wetenschappelijk kongres dat de psychiatrische behandeling van de Daltons bewijst dat dit soort buitenlandse theorieën niet veel meer zijn dan praatjes van een charlatan, niet akseptabel voor mensen van de wetenschap; een typisch deskundologisch-amerikaanse konklusie. Al met al is dit weer een van de betere Lucky Luke albums. Op

komisch-kritische wijze wordt met psychologische behandelings-theorieën gestoeid. Dat de behandeling geen sukses heeft is vanzelfsprekend, niemand hoeft zich wat dat betreft door de titel te laten afschrikken. Alleen Averell is op zijn eigen unieke wijze gevoelig, doch ook hij blijft uiteindelijk overeind als hij voor- en tegenspoed alleen vanuit zijn maag bekijkt. De andere Daltons en Lucky Luke zijn als gepolariseerde goed-kwaad figuren sowieso ongevoelig voor dit soort benaderingen en zo hoort het ook: het is natuurlijk leerzaam kennis te nemen van de

theraputische pogingen van een zekere Von Himbeergeist om deze vicieuze cirkel te doorbreken, maar gelukkig, en wie had anders vermoed, is een dergelijke onderneming, afgezien van het effekt op enkele toevallige passanten, tot mislukking gedoemd.

Leen Swen en Koene Vegter, psychologen.

Hoe groot de uiteindelijke invloed van prof. Otto von Himbeergeist op m.n. Averell mogelijk toch nog is geweest, valt wellicht af te leiden uit de nu volgende strippersiflage: Punky Punck *in 'De Afrekening' (overgenomen uit Circus).*
Redaktie

♪ I'M A POOR LONESOME HORSE ... ♪

HI HO SILVER!
JE ZOU BEST 'NS OP ME KUNNEN WACHTEN!

LONESOME, ALWAYS ...

WE ARE LONESOME ....

SO LONESOME ...

OH MY GOD, OEWAT A PITY

GOODE LORDE ....

IS ER HIER WEL IEMAND DIE VAN ME HOUDT?

DOOR DIE VLEGELS KUN JE HIER NIET EENS RUSTIG PISSEN!

SCHIET 'NS OP, RAPLAPLA! ANDERS KOMEN WE NOG TE LAAT OM DE REKENING TE VEREFFENEN!

SO LONESOME ...

SO

SNIF.

MAURICE

KLEINE LUCIE MOET BRAAF ZIJN, ANDERS ZIJN HAAR PAPA'S VERDRIETIG...

NIETWAAR, PAPA JOE?

ONDERTUSSEN...

LAAT ME NOU 'NS VIJF MINUTEN MET RUST!

IK WERK!...

RAAAHK!

AHHRC..

PUNKY PUNK

RUSTIG, JOE...

WIND JE NIET OP, JOE...

HEB JE MIJN SANDWICH SOMS GEZIEN, JOE?...

PUNKY

PUNK

MIAM

KOELBLOEDIG ZIJN, JONGENS! WE ZULLEN DIE COYOTE VAN 'N PUNKY PUNK 'NS WAT VOORSCHOTELEN!...

YEP.

?

NEE, JIJ NIET, AVERELL! IK HEB JE NU AL DUIZEND KEER GEZEGD DAT JE, TOEN JE KLEIN WAS, IN DE TOVERKETEL GEVALLEN BENT....

GEEF JE OVER, TUIG, OF IK MAAK JULLIE ALS HONDEN AF!

DAT KUNNEN ZE IN HUN ZAK STEKEN!

KOM ONS MAAR HALEN!...

ZAL GEBEUREN!

INGEBEELDE BLAASKAAK!!

MAAR EERST MOET IK M'N SHOWTJE NOG EVEN MAKEN...

NEEM NIET TEVEEL RISIKO, MOOIE JONGEN..

WEES VOORZICHTIG

WAT 'N KEREL!

VERDOMME! MIJN SAFFIE!

ZIT IK WEER IN DE PSYCHOMOTORISCHE PROBLEMEN!

HOP!

IK MOET TOCH MAAR WEER 'NS NAAR DE DOKTER...

Hop?

Hop.

AÏE! AÏE! AÏE!

GOEIE SHOW!

TACATACATACATACATACATACATACATACATACATAC

(GOUERK!)

IK BEN GERAAKT.

PAN!

PAN!

PAN!

PAN!

PAN!

NOËL!

BAF

BOUM!

PET.

PROUT!

OUAIP.

HEBBES! WE HEBBEN 'M TE GRAZEN! LEVE DE NIEUWE SCENARIST!

MIAM.

DAT MOETEN WE WAARDIG VIEREN ...

♪♪ VIER WEVERKENS ZAG MEN TER BOTERMARKT GAAN EN DE BOTER DIE .. ♪

HMMM... WACHT OP MIJ! IK HEB HET PAARD BIJNA OP...

BURPS.

NOG ÉÉN STUK COWBOY....

...EN IK KOM ER AAN!

♪♪ SCHIET SPOELE, SJERREBEKKE, SPOELZA! ♪♪ DJIKKE DJAKKE ...

DAT SMAAKTE GOED, MAAR IK HEB NOG HONGER..

..KERREKOLTJES, KLITS KLETS!

?

MIOH.

VOORUIT JONGENS SCHIET SPOELE, SJER-REBEKKE, SPOEL ZA! ♪

?

SLIK SLURK!

?

WE HEBBEN ZE MOOI TE PAKKEN, VIND JE NIET, IDÉFIX?

YEP.

I'M A POOR LONESOME GALLIER AND I VIND DAT IK ER HELEMAAL NIET OP LIJK.

MAURICE

VERTALING: ANN BOUMAN

BOEK BESPREKINGEN

ANGELFACE: DE NIEUWE BLUEBERRY

Als je het nieuwe Blueberry-album 'Angelface' openslaat, wordt je blik getroffen door een gelaat dat je nou niet direkt met de benaming angelface zou willen omschrijven. Integendeel, je stuit daar op een pagina-hoge afbeelding van de luitenant himself, met de lelijkste kop die een stripheld ooit heeft gehad. Vroeger was Blueberry al geen schoonheid, maar zoals hij zich hier durft te vertonen is helemaal niet om aan te zien. In het verhaal zelf valt het gelukkig nogal mee: we zien hier weer de oude vertrouwde ruige kop van de insubordinatoire luitenant, die gelukkig toch minder afstotend is dan pagina 1 ons toont. Behalve Blueberry in volle omvang bevat die eerste pagina een inleiding die een (lange) inhoud van het voorafgaande vermeldt.

Blueberry is eindelijk uit het leger geschopt. Dat is al een paar verhalen eerder gebeurd, maar we gaan er in 'Angelface' nog op door, omdat zoals gebruikelijk één doorlopend avontuur over meer albums is uitgesmeerd. Dat Blueberry al niet eerder oneervol uit het leger is verwijderd, is me altijd een raadsel geweest, want de houding die hij zich tegenover zijn superieuren meende te kunnen veroorloven was van dien aard, dat hij meer in de cel dan in de kazerne te vinden was. Die celtijd wist hij zich altijd nuttig te maken door pokerspel met zijn cipiers en passerende relaties, maar dat was natuurlijk niet de beste manier om bij zijn meerderen weer in de gratie te komen.
In de vorige avonturen hebben we kunnen lezen hoe Blueberry via een treinoverval verzeild raakte in de bende van Kelly en Blake en nu als zondebok zal moeten opdraaien voor de nog uit te voeren moordaanslag op de president van de USA, op dat moment de ex-Burgeroorlog generaal Olysses S.Grant. De moord zal moeten worden gepleegd door ene O'Saughnessy - waarom zouden ze voor een sluipschutter nou toch weer iemand met een Ierse naam hebben uitgezocht? — een man met een uiterst vrouwelijk gezicht, die dan ook Angelface wordt genoemd. Hij is een ekspert in het op iedere afstand ongezien doden met een demontabel geweer met vizier en Blueberry is degeen die voor zijn moordpoging zal moeten opdraaien. Dit album begint op het moment dat Angelface zijn geweer op president Grant richt. . .
De aanslag mislukt natuurlijk, dankzij de charmante voluptueuze hoerenbazin Guffey Palmer, die echter zelf bij haar moedig ingrijpen het leven laat. Blueberry weet te ontkomen aan Kelly en Angelface, maar wordt intussen wél van de moordaanslag verdacht. Het hele verhaal door moet hij zich dan ook in allerlei bochten wringen om enerzijds uit handen van zijn achtervolgers — zowel soldaten en politiemannen van Grant als bendeleden van Kelly & Blake — te blijven en anderzijds een nieuwe moordaanslag op de president te verhinderen. Hij vermomt zich daarbij — je houdt het niet voor mogelijk — als brandweerman en krijgt hulp van een hoogbejaarde lamme opoe, die voortdurend zware sigaren zit te dampen en een zeer fraaie zwaarbeborste dochter bezit. Mede dankzij hun steun slaagt Blueberry erin op vrije voeten te blijven en zelfs ook nog een tweede aanslag op president Grant te verijdelen. Tenslotte verslaat hij zijn tegenstander Angelface die een gruwelijk lot beschoren is, dat met grote hardheid en een zeker cynisme

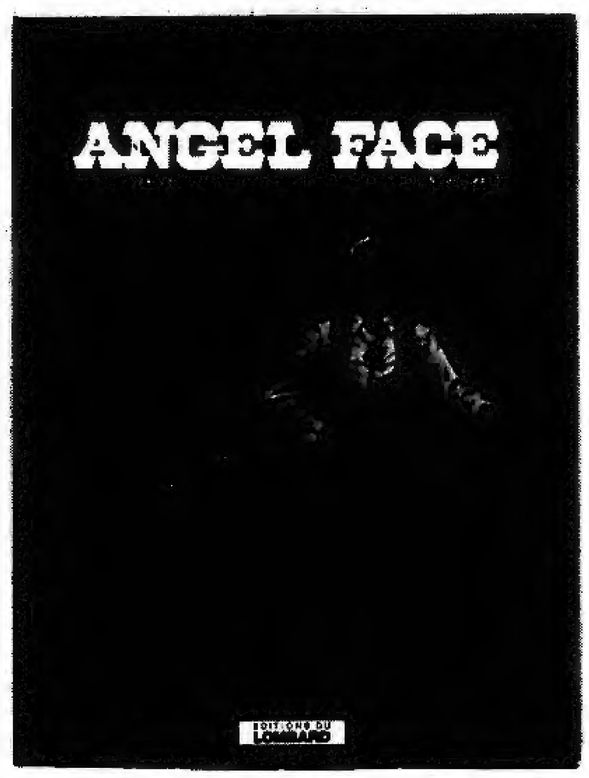

aan de lezer wordt getoond.
Wat moet je nou eigenlijk nog over de kwaliteit van een nieuw Blueberry-boek schrijven? Uitstekend leesvoer, alweer, de serie wordt er alleen maar beter op. Vlot vertelde, spannende verhalen met uitstekende, gedetailleerde tekeningen, zoals vooral ook weer blijkt uit enkele zorgvuldig afgewerkte overzichtsplaten van een straat en van het station van het stadje Durango. Waar Giraud het geduld vandaan haalt. . .
De filmische verwerking van Girauds tekeningen is ook in 'Angelface' weer zeer duidelijk te zien, vooral in de scène waarin Blueberry bij toeval uit handen van de politie wordt geschoten door twee bendeleden van Kelly & Blake, die hij vervolgens als dank zelf maar even neerlegt.
Het boek heeft ook zijn humoristische kanten, zowel in halfkarikaturale gezichten als in komische situatietekeningen. Het Amerikaanse leger komt er in dit verhaal al bijzonder slecht vanaf. Het functioneren van de krijgsmacht levert een uiterst lachwekkend beeld op, een totale chaos van door elkaar hollende manschappen, van misverstanden en andere enormiteiten. Ook president Grant, de ex-generaal, is niet veel soeps. Zijn houthakkerskop kontrasteert wel erg met de nette pakken (ook zijn pyama is een giller) waarin hij zich — kennelijk met tegenzin — heeft moeten hijsen en zijn optreden beperkt zich voornamelijk tot het luid uitvloeken van zijn hele omgeving, omdat niemand in staat blijkt te zijn die schurk van een Blueberry te vinden.
In scherpe tegenstelling tot deze komische kanten van het verhaal staat ook nu weer de realistische hardheid die in full-colour breed wordt uitgemeten. Het hoogtepunt wordt bereikt op de laatste pagina in het harde lot dat Angelface treft. Daarbij loopt je zelfs als geharde striplezer wel even een rilling over de rug. Ik ben dan ook zeer benieuwd of Eppo dit (overigens uitstekende en zeer aan te raden) stripwerkje in de toekomst aan zijn veelal jeugdige lezerspubliek zal durven voorschotelen. Wacht daar maar niet op, met het risico het verhaal te moeten missen. Koop het liever meteen, ook al is het dan in het Frans.

Rob van Eijck

boeken in het kort

CORBEN en AUCLAIR

Importeur Paranoia heeft 2 belangrijke franstalige albums naar Nederland gehaald. Het zijn uitgaven van 'Les Humanoides Associes', L.F. Editions die al eerder het album 'Le bandard Fou' van Moebius (Giraud) uitgaven. De groot formaat albums (24 x 32), zwart-wit, 44 pagina's, die onlangs zijn verschenen zijn: 'Rolf' door Richard Corben en 'Jason Muller' door Auclair.

Rolf is één van de betere verhalen uit de beginperiode van Richard Corben, de meester in SF-horror. Het is een verhaal uit 1971 waarin de hond van een jonge vrouw zijn meesteres meer dan trouw is. Als op een dag Maryara, de vrouw, tijdens het baden in een beek wordt ontvoerd door wrede monsterachtige wezens besluit een oude tovenaar om de wolfshond Rolf te veranderen in een mens om hem te kunnen vragen wat er met zijn bazin gebeurd is. Rolf verandert, wordt half mens, half dier, gaat er vandoor en weet na bloedige gevechten Maryara te bereiken op het moment dat zij verkracht zal worden door de aapachtige leider van de monsters. Rolf doodt hem, redt zijn bazin en brengt haar terug naar huis. De ontknoping is verrassend. Geweld en fantasie hand in hand. Verder is in dit album opgenomen het korte verhaal 'The story of Otog', een vrije bewerking van een Japans sprookje, natuurlijk geheel in de bloederige horror stijl van Corben! Een mooi album! Aanrader! Het 2e album 'Jason Muller' ademt een totaal andere sfeer uit. Auclair is voor de lezers van het weekblad Kuifje bekend door zijn strip 'Het eiland Arroyoka' (pas bij Helmond verschenen). Hoewel de tekeningen wel geheel voor rekening van Auclair komen en

hij hoofdstuk 3 en 4 ook zelf heeft geschreven zijn de eerste 2 hoofdstukken gemaakt in samenwerking met Giraud en Linus die respektievelijk het scenario voor hoofdstuk 1 en 2 schreven, terwijl Giraud eveneens het scenario voor de korte toegift (een 4 paginastrip) schreef. Een verhaal dat volgens Auclair zowel voor Jason Muller als voor Simon van de Rivier (uit Kuifje) heeft gediend als eerste aanzet. In een soort verantwoording doet Auclair uit de doeken hoe hij samen met Giraud aan de strip Jason Muller is begonnen. Zijn tijd bij Pilote noemt hij een beetje venijnig de tijd van de Pilote-malaise en de Goscinny-terreur. Iedereen moest doen zoals Goscinny het wilde, anders kon men vertrekken. Nadat Auclair tot driemaal toe zijn verhaal teruggekregen had, ging hij naar Kuifje. Zonder een regel te veranderen kreeg

hij zijn strip geplaatst. Daar moet wel aan toegevoegd worden dat hij zijn held niet Jason noemde maar Simon en dat de held niet in een sf-achtige wereld leefde maar gewoon bij de rivier. Rond dezelfde tekst had Auclair een andere wereld geschapen, die van Simon van de Rivier. Hoe de oorspronkelijke Simon (Jason dus) eruit zag kunt u zien in dit album waar zowel de Pilotefragmenten als de niet eerder geplaatste fragmenten zijn opgenomen. Of het jammer is dat Jason het veld heeft moeten ruimen voor Simon laat Auclair aan de lezers over. Hij eindigt met het uitspreken van de hoop zijn held Jason ooit nog eens opnieuw te kunnen laten verschijnen. Wat mij betreft is het best zo. Het album is goed. Daar wil ik niets aan afdoen, maar neem bijvoorbeeld Gerrit Stapel. Laat hem een realistische strip tekenen als Jason Muller en het resultaat is gegarandeerd twee keer zo goed. Salut Jason, 't is mooi geweest!
Prijs per album f 11,—. Te storten op girorekening 2069168 tnv Paranoia, Postbus 78, Laren (N.H.). De prijzen zijn inclusief porto.

BRINGING UP FATHER

Bij Real Free Press is het 3e deel in de reeks Ehé-Catl (de God van de wind) verschenen. Het is ditmaal geheel gewijd aan 'Bringing up Father' de creatie van George McManus. De samenstellers hebben kunnen putten uit 9 verzamelingen in 4 landen. Ze hebben zich beperkt tot McManus' publikaties tot 1920. Opgenomen zijn 5 foto's van George McManus + 3 artikelen over hem uit zijn

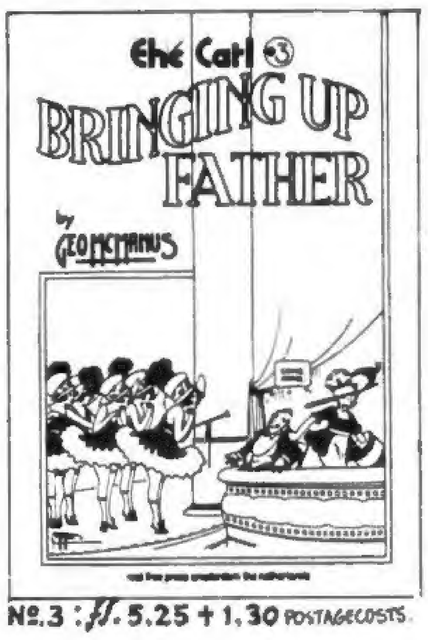

gorieperiode, 7 illustraties, de PRE- bringing up father-strips: Panhandle Pete (1), The Newlyweds (8), Rosie's Beau (1), Spareribs & Gravy (1), Their only child (4), American woman (1) en vervolgens 131 'Bringing up Father' dagstrips + 1 weekstrip met een voorwoord van McManus zelf en een nawoord van Enrico Caruso, Sir Charles Chaplin en David Belasco. Opnieuw een klassiek Juweel uit de gouden tijd van het beeldverhaal, Uitg. R.F.P. Oude Nieuwstraat 10, Amsterdam.

CORTO MALTESE

Verschenen bij uitgeverij Casterman het album 'La ballade de la mer salée' door Hugo Pratt. De italiaanse tekenaar begon deze strip nadat hij na zijn werkzaamheden in Londen bij de Daily Mirror, terug was gekeerd naar Italië. In deze strip zien we het eerste optreden van Corto Maltese die zou uitgroeien tot de vaste held in Pratt's avonturen. Ondanks het feit dat in dit verhaal al duidelijk de zwart-wit effecten die zo kenmerkend zijn voor Pratt, aanwezig zijn is alles nog ongecontroleerd en puilen de tekstballoons nu en dan uit door de hoeveelheid tekst die er in gepropt wordt. Dit afgewisseld met esthetisch 'legere' pagina's laat goed zien hoe Pratt tot zijn huidige stijl (of 'effekt') is gekomen. De exotische gebieden (met veel palmbomen) waar de avonturen zich afspelen geven de strips een aparte sfeer. Uiteraard is de invloed van Milton Caniff onmiskenbaar, maar Pratt heeft er iets 'eigens' van gemaakt dat me aanspreekt. Dik: 169 pagina's. Prijs in Nederland f 25,20. Geïmporteerd door de Real Free Press, Amsterdam.

PAULETTE

De ronde vormen van Paulette en haar langharige vriendin zijn in deze kolommen al meerdere malen beeldend beschreven. Van dit onschuldige maar wulpse wezen getekend door G.Pichard naar een scenario van Wolinski is zojuist in de franse serie 'Bête et méchante' het 5e deel verschenen, te weten 'Paulette-Ras-le-bol-Ville'. Het verhaal is eerder verschenen in het Franse tijdschrift Charlie. Prijs 18 Ffr. Uitgegeven door Editions du Square, 10 Rue des 3 portes, 75005 Paris. In Nederland f 15,— (excl.porto) bij importeur Real Free Press, Oude Nieuwstraat 10, Amsterdam.

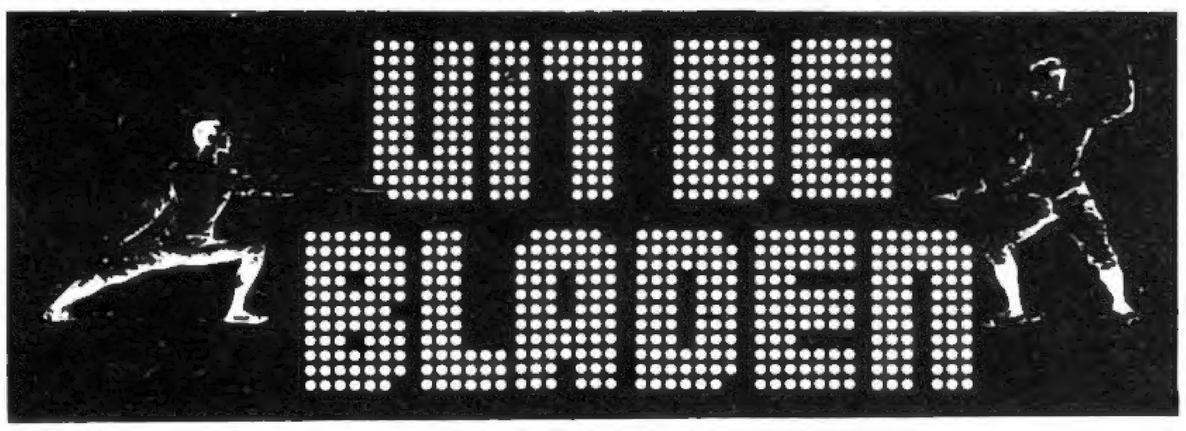

DE ZIEKE CLASSIC-STRIP

In de jaren vijftig was er in Amerika een man, die een heilige oorlog tegen de stripverhalen voerde. Die man heette Dr.Wertham en het boek, dat hij vervolgens schreef, 'The seduction of the innocent'. Deze brave dokter maakte zich ongerust over de sex en het geweld, waarmee de arme kinderzieltjes via het stripverhaal werden overstelpt en hij slaagde er inderdaad in om de uitgevers van de 'Comics' met een soort gedwongen (zelf)censuur enigszins aan banden te leggen. Nou zal sex en geweld mij een zorg zijn; als ouders en opvoeders hun spruiten daartegen willen gaan beschermen dan kunnen ze beter met iets anders beginnen dan met censuur. Met zichzelf en hun samenleving bijvoorbeeld. Het hypocriete gekerm van ene Gerrit Komrij in Vrij Nederland over de Classic-strips onder andere staat me dan ook een beetje tegen; het ontbreekt er nog maar aan dat hij er een CIA-samenwerking achter ontdekt om het arme kinderzieltje stiekem te mismaken. Of eigenlijk mompelt hij ook ergens iets in die geest.
Verder heeft hij natuurlijk gelijk; dit soort beeldverhalen vormen wel het toppunt van onbenulligheid en het ergste is wel de pretentie die de uitgevers ten toon spreiden.
In een van haar z.g. nieuwsbrieven bijvoorbeeld beroemen de uitgevers zich erop, dat zij indertijd eraan hebben meegeholpen om het bekende 'Stripschrift' uit te laten groeien van een gestencild blaadje tot een volwaardig tijdschrift. Dat kan best zijn, maar dan hebben ze het zelf nog nooit gelezen. Anders zouden ze wel ophouden met het uitgeven van dergelijke rommel; waarvan driekwart nog copieën van Amerikaanse tekeningen zijn. In dezelfde nieuwsbrief vermelden zij ook nog dat de uitgeverij van de Classics Lektuur een van de eerste was, die de strip als volwaardig en belangrijk produkt in Nederland introduceerde. Waarmee dan? Toch zeker niet met Kid Colt, Kung Fu of het monster van Frankenstein; strips die noch volwaardig, noch belangrijk zijn, behalve dan om er op te verdienen. Helaas is er geen kijk op dat de Classics uitgevers hun koers binnenkort gaan veranderen. Zij vormen namelijk een dochteronderneming van een grote Amerikaanse uitgeverij en hebben geen andere taak dan het in Nederland verkopen van de Amerikaanse strips. En zolang dat zo blijft zullen de Classics-lezertjes weinig merken van wat een strip allemaal kan zijn.
Hans Paymans in: Nieuwsblad v.h.Noorden, 17-10-'75

AAN DE GROND

Hoewel Walt Disney een fortuin verdiende aan Mickey Mouse en Donald Duck, zitten de twee tekenaars van de strip Superman, Jerry Siegel en Joe Shuster, aan de grond. Siegel verdient een paar duizend dollar per jaar als PTT-ambtenaar in Los Angeles, Shuster is praktisch blind en wordt door zijn zuster onderhouden. In 1933 werd Superman op papier gezet, vijf jaar later verkochten beide cartoonisten hun copyright aan 'Warner communications', dezelfde maatschappij die onlangs drie miljoen dollar verdiende door de filmrechten af te staan.
Hoewel Warner communications bereid is Siegel en Shuster de rest van hun leven 15.000 dollar per jaar te betalen zijn de tekenaars daar niet tevreden mee. Ze eisen tienduizend dollar meer. Helaas hebben ze, juridisch gezien, geen poot om op te staan. Ze zijn afhankelijk van de goedwillendheid van Warner communications.
Inmiddels hebben ruim twintig andere prominente cartoonisten zich deze zaak aangetrokken. Afgelopen dinsdag organiseerden zij in New York een protestbijeenkomst waarbij zij pleitten voor een rechtvaardige regeling.
uit: Haagsche Courant, 11-12-'75

WANDA WERNER (III)

Omdat de voorpagina van Nieuwe Revu 38, die juist het belangrijkste artikel moet aanprijzen, het minst belangrijke artikel aanhaalt, wensen wij niet langer geabonneerd te zijn op

Nieuwe Revu. Wij vinden het jammer dat uw blad die kant op gaat.
Desondanks bedanken wij u voor de correcte bezorging van uw blad. Misschien ten overvloede, maar Nieuwe Revu wordt bij ons vervangen door Donald Duck. Een blad dat ons minder stoort.
L.Pols, Dordrecht

Is het u weleens opgevallen dat die vieze Donald altijd zonder broek loopt? Dat is nog veel erger!
Uit: Nieuwe Revu, 31-10-'75

NIEUWS

Postbus 9494, Amsterdam.

VAN DITMAR EN B.C.

In antwoord op brieven die we ontvingen n.a.v. het 'Wizard of Id'-artikel (Stripschrift no.80), publiceren we hierbij het lijstje van de in Nederland verspreide titels van B.C.
Bij Fawcett Gold Medal Books, in Nederland verspreid door de Verenigde Lektuurbedrijven -Van Ditmar-, verschenen de volgende titels van B.C. (Oerm):
M 3384-Back to B.C.,
M 3391-B.C. Big Wheel,
M 3412-B.C. Cave-In,
M 3319-B.C. Dip in Road,
M 3385-B.C. is alive and well,
M 3360-B.C. It's a funny World, T 3241-B.C. 'Life is a

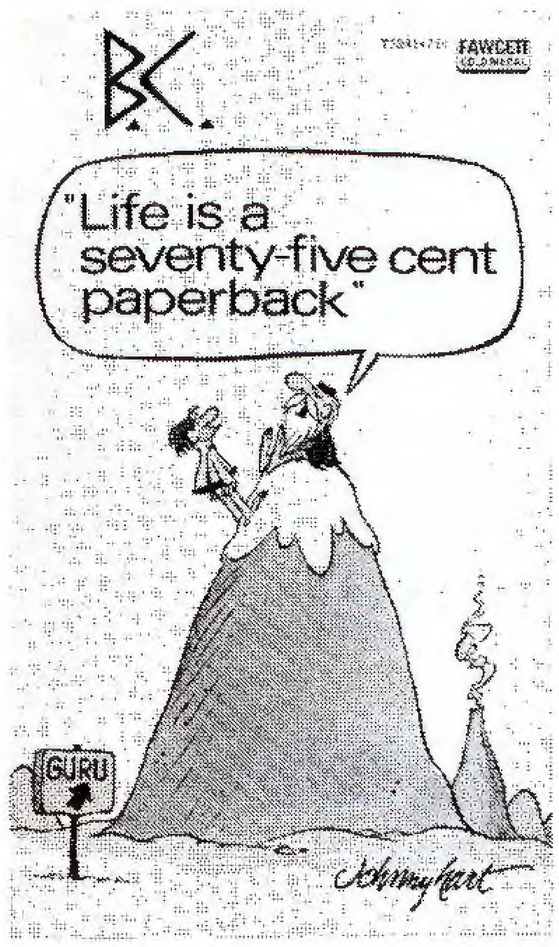

seventy-five cent Paperback',
M 3383-B.C. on the Rocks,
M 3364-B.C. 'One more Time',
M 3363-B.C. Right on,
M 3349-B.C. Strikes back,
M 3352-Hey, B.C.,
M 3323-Hurray for B.C.,
M 3331-Take a bow B.C.,
M 3333-What's new B.C.?
Te bestellen via de boekhandel of antikwariaten. Gesignaleerde prijs f 4,15.

AMSTERDAM 700

Een van de leuke aktiviteiten van Amsterdam 700 was de Toverdoos. De Toverdoos was bij de vele informatiestands voor een lage prijs verkrijgbaar en bevatte naast een plattegrond van Amsterdam, 12 informatiekaartjes en een geheim stempel. Meer kaartjes waren te koop tegen een dubbeltje per kaartje.
Met deze kaartjes, waarvan er circa 200 verschillende gemaakt zijn, werd een unieke informatie gegeven over bezienswaardigheden, verborgen hoekjes, leuke winkeltjes, gezellige kroegjes enz. Honderd-

Lambiek,
Kerkstraat 104,
67543
Open: dagelijks 11 - 17.30,
zondag gesloten
Open: daily 11 - 17.30,
closed on Sundays
lambiek
Het stripwezen heeft in Nederland in de laatste tien jaar een hoge vlucht genomen, vandaar in Amsterdam het strip-antiquariaat Lambiek. Behalve de nu zo populaire strips als Lucky Luke, Asterix, Kuifje en Suske en Wiske, vinden we hier ook van Bruintje Beer tot Kapitein Rob... strips van voor 1940 tot nu. Bovendien worden hier Amerikaanse en Franse strips verkocht.
During the last decade the comic book rage has soared high in Holland and the man who started a second hand shop, Lambiek, in comic strips had a brilliant idea. Besides the popular dutch comics, you can get here the famous Asterix, other french comic strips and also american ones... from before 1940 until today!

duizend kaartjes vonden hun weg.
Interessant voor de striplezer is, dat er één informatiekaartje was van de Universiteitsbibliotheek van Amsterdam, met daarop afgebeeld de historische gevel, waarachter het stripdocumentatiecentrum Nederland is gevestigd, en één informatiekaartje van stripantikwariaat Lambiek. (H.S.)

MAZURE

Dat Alfred Mazure de schepper is van Dick Bos is overbekend. Dat hij in Engeland detectivestrips en romans tekende en schreef is al minder bekend. Welke in Engeland verschenen detective-romans in het Nederlands zijn vertaald is vrijwel onbekend. Welnu, naast de SHEHERAZADE deeltjes 1 en 2 met vele Maz-illustraties verlucht en de avonturen van APE (2 deeltjes) is nu ook plotseling het door Mazure geschreven boek 'REENI' bij de Slegte te koop. Prijs van de pocket f 2,95 (277 blz.). Wanneer het boek is verschenen wordt nergens vermeld. In 'Reeni, prinses op drift' wordt verhaald hoe Reeni, dochter van een aan lager wal geraakte edelman, die de minnares van de oude prins is, grootgebracht wordt in een bordeel en vervolgens uitgehuwelijkt aan een oudere impotente edelman. De flaptekst vermeldt: 'Reeni's seksuele verlangens en haar hartstocht voor avontuur voeren haar beurtelings van de gedegenereerde parties van de jet-set naar de armoedige artiestenwijken van Parijs en vervolgens naar Afrika. Terug in Europa wordt ze, dankzij haar lichamelijke kwaliteiten, filmster waarbij ze geen bed versmaadt om haar doel te bereiken'.

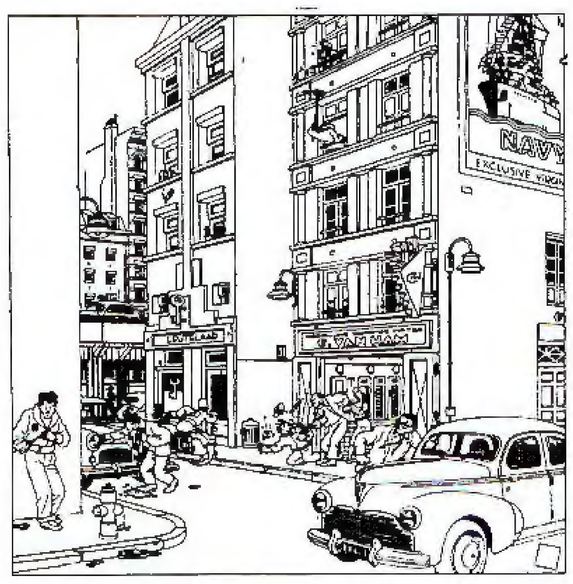

SWARTE

Op vrijwel iedere kunstakademie leert men vanaf het 1e jaar zeefdrukken, een aardige bezigheid die soms verrassend leuke resultaten oplevert. Joost Swarte, striptekenaar, heeft zich onder de kreet 'terug naar de techniek' op het zeefdrukprocédé geworpen. Zeefdruk. . . *in acht drukgangen*, vermeldt hij op het persbericht dat hij de wereld in stuurde. Het is, dat moet gezegd, een mooie tekening in de door Joost Swarte zo op geheel eigen wijze geïnterpreteerde Hergé-stijl. Wat donker van kleur maar met een ongelooflijke nauwkeurigheid vervaardigd. Het formaat is 40 x 40 cm. De prent werd gedrukt in een oplage van 175 stuks, in 8 drukgangen van transparante verven op 300 grams 'printaprimasatin' papier. (Dit voor de kenners!) Verder is ieder exemplaar gesigneerd. Prijs f 45,–. Te verkrijgen in de betere antikwariaten of bij Joost Swarte zelf. Dan f 45,– plus f 2,25 overmaken op: Alg.Bank Nederland, Zijlstraat 76 Haarlem, nummer 56.08.25.919 t.n.v. J.Swarte, Breestraat 6, Haarlem. Joost noemt zijn terugkeer op het pad der 'kunst' eenmalig!

DISNEY

Vorige keer konden wij u het heuglijke feit meedelen dat het boek 'The art of Walt Disney' dit jaar in een Nederlandse vertaling door uitgeverij Landshoff op de markt wordt gebracht. Over de verschijningsdatum moesten wij toen vaag blijven. Inmiddels is vast komen te staan dat het boek in juni zal verschijnen in een oplage van liefst 100.000 à 120.000 exemplaren. De vertaling van de Amerikaanse paperbackuitgave (niet de hardcover-editie) is namelijk al benoemd tot 'het boek van het jaar' in ons land. Dat houdt in veel reklameaktiviteiten en een hoge voorverkoop aan boekhandelaren. Men heeft met 'The art of Walt Disney' overigens een goede keus gedaan. Prijs ongeveer f 12,90.

KRAZY KAT

Voor de Krazy Kat liefhebbers goed nieuws. De gebonden uitgave van Nostalgia Press die al jaren is uitverkocht is nu in paperback herdruk. Helaas niet in zwart-wit maar in blauw-wit. Het boek dat ingeleid wordt door E.E.Cummings kost f 21,–. Het is ditmaal verschenen bij Grosset & Dunlap. Importeur Real Free Press, Oude Nieuwstraat 10, Amsterdam.

CONAN

Verschenen bij een onbekende uitgeverij het 3e deel van het Conan-verhaal 'Red Nails' onder de subtitel 'He comes from the dark'. Het is een door Roy Thomas bewerkte versie van het door Robert E.Howard geschreven verhaal, getekend door Barry Smith. Kleurenomslag, 12 pagina's zwart-wit binnenwerk plus een happy end voor f 3,50.

KUIFJE

Is het laatste Kuifje verhaal nu een authentiek Hergé-dokument of meer een schepping van Bob de Moor zoals de geruchten willen? Wil u het eens nauwkeurig en op uw gemak bekijken? Koop dan *Kuifje en de Picaro's*. Het album verschijnt 15 april bij uitgeverij Casterman.

HENK MONDRIA

Henk stort zich nu geheel en al in de boekenwereld en opent op 3 april in Mijdrecht (vlak bij Amsterdam, over Amstelveen en Uithoorn rijden) een erkende boekwinkel in het winkelcentrum De Lindenboom in de Dorpsstraat.
De winkel gaat heten Boekwinkel Mondria en bevat uiteraard een zeer uitgebreide en gespecialiseerde Toonderhoek.

UIT DE ARCHIEVEN VAN STRIPSCHRIFT

Stripschrift no.24 van dec. 1970:
Kondigde Marten Toonder in het septembernummer de voortzetting van *Oer Tompoezen* al aan - we kunnen er nu iets nauwkeuriger over zijn: in maart zullen namelijk Tom Poes en de drakenburcht (113-140), Tom Poes en het verdwijneiland (141-168) en Tom Poes en de reuzenvogel (169-196) als 4de, 5de en 6de Oer Tom Poes het licht zien. Oplettende lezertjes weten, dat eerst vorig jaar (set A-B-C) het licht over deze boekjes kon gaan schijnen. (H.S.)

BOMMEL ALS PACIFIST IN DE TAELISMAN

Eigenaers van de De Muinck uitgaeve (legael of illegael) van De Taelisman kunnen een aerdige karakterwijziging vaststellen aen de hand van de nu uitgekomen heruitgaeve van het originele knipsel.

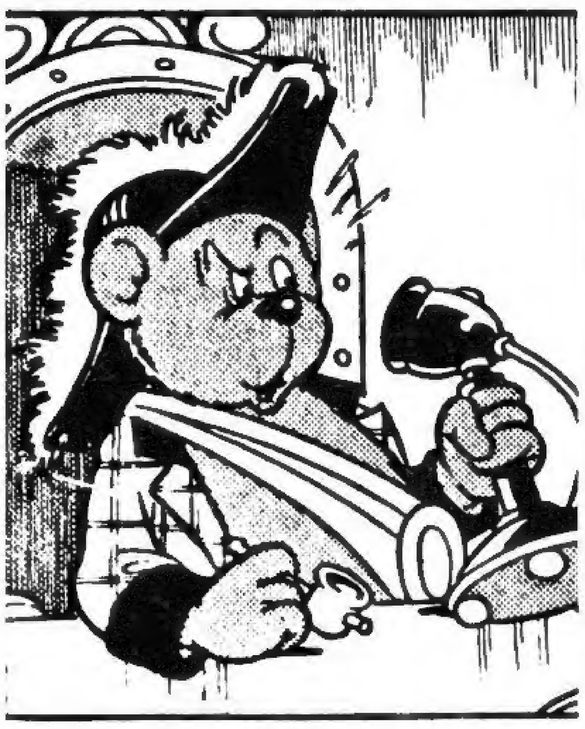

Wilde Bommel anno 1947 de belasting (Lieftinck ?) en de scholen afschaffen, in 1950 wil hij de oorlog (Algerije, Korea ?) en de scholen afschaffen. De tael, die Bommel bezigt tegen de Minister van Justitie wordt in 1947 defaitistisch genoemd, in 1950 defaitistisch pacifistisch.
Jantje zegt in 1947 dat de regering fascistisch-kapitalistisch is, in 1950 fascistisch-kapitalistisch - plutocratisch - imperialistisch - monarchistisch.

SIM-CAT

Grote concerns als BP, de Betuwe Tiel en Michelin hebben de waarde van het stripfiguurtje voor de verkoop van hun produkten reeds lang onderkend.

Ook Simca voegt zich nu in de rij en introduceert Sim-Cat. Een kat als verkoophulp, die geen kater achterlaat?

PANDA

De bekende Panda Bijbels van Skarabee, waarvan nu al 6 delen voor de prijs van f 8,90 verschenen zijn, zijn voor abonnees van Haarlems Dagblad, IJmuider Courant en Beverwijkse Courant verkrijgbaar voor slechts f 6,90.

PALING EN KO

Als nummer 14 in de Olé-reeks van Uitgeverij De Vrijbuiter komt eind februari het album

Paling en Ko, de oplichters op de markt. Zoals altijd wordt chef Paling op iedere pagina minstens een keer in elkaar geslagen, overreden of uit het raam gegooid. Dit alles terwijl assistent Ko zich uitslooft de krankzinnigste vermommingen te bedenken. Ook dit album bevat weer 44 pagina's kolderavonturen (waarvan helaas 6 platen getekend zijn door het zoontje van de portier).
Best een aardige strip en erg goedkoop: f 2,50. (HvdB)

SUPERCLUB CLASSICS

Verschenen bij uitgeverij Classics onder de titel 'Toppers voor kenners' - 'Superclub Classics' de eerste 2 delen: *Superboy en het legioen der superhelden* (Superboy nr.1) en *Nieuwe avonturen van de echte Wonder Woman* (Wonder Woman nr.1). Prijs per stuk f 1,–.

ZAP COMICS

Geïmporteerd door Paranoia 'Zap Comics' nr.8 waarin nieuwe strips van Crumb, Shelton, Wilson, Williams, Moscoso en Spain. De namen spreken voor zich. Alleen Crumb levert ècht goed werk af. De rest herhaalt zichzelf en dat wil zeggen kwaliteit genoeg maar niets nieuws. Prijs f 3,50. (f 4,75 incl. porto). Postbus 78, Laren (N.H.).

FANZINES EN MAGAZINES

door Kees de Bree

STRIPROFIEL

In het 10e nummer van de 2e jaargang een interview met illustrator Paul Hulshof die vorig jaar voor zijn illustraties van 'Iolo komt niet spelen' de Gouden Penseel ontving. Verder een herdruk van het artikel 'Bibliografie & Beeldverhaal' dat Striprofiel nota bene zelf in haar 4e nummer van de 1e jaargang al had afgedrukt. Dat is armoede! De rechtvaardiging dat het artikel nog steeds actueel is en de oplage van het blad destijds nog klein belooft veel. U kunt volgende maand

dus een herdruk van het Hulshof interview aantreffen omdat het dan nog niet verouderd is en de oplage van Striprofiel misschien weer is toegenomen (voor dit blad te hopen maar met deze werkwijze niet waarschijnlijk). Ook heeft Striprofiel een Parool artikel van Guus Luijters overgenomen waarin deze terecht pleit voor een nauwkeurige vermelding van eerste- en alle verdere drukken van literaire werkjes. Bij Striprofiel een aparte bijlage geheel gevuld met illustraties van Paul Hulshof (eerder verschenen in boeken en stripalbum). Prijs f 1,35. Voor een abonnement schrijve men aan: Striprofiel, Leeuwerikstraat 29, Wormerveer.

INFO

Binnen korte tijd is het blad Info uitgegroeid tot het beste Science Fiction blad in Nederland.
Oprichter J.C.Zielschot zit echter niet stil. Behalve zijn nieuwe reeks SF-proza waarin gloednieuwe publikaties, heeft hij voor 1976 op stripgebied ook grote plannen. Op de publikatielijst van dit jaar staan ongeveer 10 nieuwe titels. Ik geef u hierbij volledigheidshalve de hele lijst: Lex Brand, vol.1, nummer 1 en nummer 2 (B.Abas), Tom Wels vol.1, nummer 1, nummer 2, nummer vol.1, nummer 7 'De groene straal' (B.Abas), Cliff Rendall vol.9, nummer 1. Een moeilijke telling maar houdt even vol! 'Ruimtevaart' vol.4, nr.1 (M.Lodewijk), Ruimtevaart 2 (vol.4, nr.2), Ruimtevaart 3 (vol.4, nr.3). Deze laatsten allebei door Martin Lodewijk. Tot slot 'Daan Durf' (vol.17, nr.1). Prijs per deel f 6,–. Bestellingen via de PTT f 7,30. Abonnement f 24,– per 4 nummers. Betalingen: Nederland – postgiro 77 14 12 t.n.v. R.A.J.Zielschot, Utrecht. Voor België – bankrekening 402-70 42 451 (PCR 8.80) t.n.v. J.C.Raasveld, Hoboken.

PLOC

Ploc is de naam van een Portugees tijdschrift gewijd aan het fenomeen strip. In Ploc nr.3, artikelen over Jeff Hawke, Guido Crepax en zijn zo veelvuldig gemartelde stripheldin en sexgodin Valentina, de undergroundstrip en de Braziliaanse scenarist en auteur Jayme Cortez van wie ook een strip plus interview is opgenomen. Een fraai tijdschrift dat de nodige taalproblemen met zich meebrengt. Voor inlichtingen: Zé Marta, Rua C Lote 1, Bloco K 1e. Esq. MOITA, Portugal.

STRIPKOERIER

Een slecht gestencild stripblaadje met korte artikelen over de Dupuis-stal, met name Robbedoes, Franquin en Roba. 20 blz. Prijs f 1,60. Te bestellen bij: J.Spijer, giro: 34 75 615 te Mijdrecht. Abonnementsprijs onleesbaar.

STRIPSCHRIFT IN APRIL

RIDDERNUMMER MET O.M.
- **FUNCKEN, BOB DE MOOR, EN DE RODE RIDDER,**
- **DE POLITIEKE PRENT**
- **VERVOLG DICK BOS HERDRUK,**

ENZ.
ENZ.